

SLOVENSKI NAROD.

Iskaja vsak dan zvečer, izvenredni nedelje in praznike.
Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 40 vin.,
za nudne razglase 60 vin., za poslano in reklame 1 K. — Pri naročilu
nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, prilicno. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 84—	celoletno	K 95—
polletno	42—	polletno	50—
3 mesečno	21—	3 mesečno	26—
1 „	7—	1 „	9—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vredno po nakaznici.
Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje.
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in nadestno frankovane.
Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Uprašanje o naši valuti.

g. Dunaj, avgusta 1919.

V svojem prvem članku sem se bil na kratko dotaknil vprašanja, zakaj pada valuta jugoslovanskega žigosanega kroni celo nasproti nemški - avstrijski. Položaj se ni izboljšal. Narobe, čedalje slabše je. Imeli smo te dni že kurz 93 nemških za 100 jugoslovanskih kron. Vzrok je vedno isti: preveč jugoslovanskega papirja je na prodaj v zameno za nemškega.

Maščuje se naša kratkovidna trgovska politika. Dokler je bil najugodnejši čas, da bi drago prodali nešteto vagonov krompirja, ni bilo dobiti izvoznice. Ko je čas minil, so dovolili prost izvoz starega krompirja. Škoda je ogromna. — Zadnji čas šele so dovolili tudi prost izvoz vina. . . . Ogromnih milijonov bi bili mogli dobiti za vino v okrepitje svoje valute. In vino pač ni pridelek, ki bi se moral na vsak način porabiti doma!

Kratkovidna trgovska politika je tudi vzrok, da smo žigosali tako ogromno število bankovcev avstro-ogrske banke, namesto, da bi se jih bili prve tri mesece po razsulu iznebili v zameno za blago, ki ga Jugoslavija nujno rabi. Ali bi ne bilo veliko bolje, ako bi imeli vsaj za eno milijardo manj žigosanih bankovcev, a namesto njih v izobilju vsakovrstnih strojev, orodja, posodja, tovarniške in hišne opreme, raznih tovarniških izdelkov itd.? Takrat je bil nam vsak dan zelo ugodnih pogojih. Meje na Poljsko in Ukrajino so bile zaprte, zaloge blaga pa marsikje tako velike. Trgovci in tovarnarji so se čutili v zelo nevarnem položaju, ki bi jim vsak dan mogel priti kakšno novo presenečenje. Vsakdo bi rad čim bolj razprodal svoje zaloge. Zato so bile ponujane cene zelo nizke. — Nismo izkoristili položaja. Ostal nam je papir, ki smo ga žigosali, a zdaj bi radi kupovali razno blago za dvojnato in trojnato ceno. Škoda za Jugoslavijo je naravnost ogromna. Ta škoda vpliva na našo valuto! Kdo je kriv? — Vsi tisti čimtelji, ki so uganjali razne eksperimente ob meji ter delali vsak dan novih težav trgovskemu prometu!

Zagovorniki sedanjega polovičarstva pravijo, da itak prihaja čedalje več papirnatega denarja v državo, in sicer naknadno žigosanega — torej ponarejenega. Gotovo je res, da je bilo mnogo bankovcev pozneje žigosanih, ali trdno sem prepričan, da je to po ogromni večini pošteno jugoslovansko imetje. Ljudje pravočasno niso žigosali v napačni veri, da jim bo to škodovalo, pozneje so to zamudno popravili. Država dejansko ne trpi nikake škode. — Zelo neverjetno pa je, da bi bile došle

večje vsote takega denarja čez mejo. Saj je bil nežigosan denar ves čas višji v kurzu nego žigosan. — Ni torej verjetno, da bi imeli danes morda za 2 milijardi več nepravilno žigosanega denarja, nego ga je bilo ob žigosanju? Odkod neki naj bi nam dežil tolik blagoslov? Ne pretiravajmo in ne slepimo sami sebe!

Po sporočilih v listih stojimo pred zamenjavo žigosanih bankovcev za nov denar. Zeleni bi bilo, da bi se potem naše državne meje še bolj ne zapre trgovskemu prometu. To se gotovo zgodi, ako se vsaj v istem razmerju, kakor se bo denar zamenjal, ne znižajo cene. Ko so na pr. Čehi kolkovali svoje bankovce, so ostale cene v prodajalnah slej ko prej iste, jedilni listi so ohranili stare cene. Toda denar je poskočil v valuti nasproti ostalim državam bivše monarhije. Za 1000 čeških kron smo morali plačevati že 1650 nemških ali jugoslovanskih. Češki državljani ne občutijo razlike v valuti, oni plačujejo slej ko prej enako drago. Toda, kdor mora kupovati češki denar da plača kak račun, ta občuti ogromno razliko. Zato tudi je postala kupčija s Češko skoro nemogoča.

Po priliki enake razmere vlada v zasedenem ozemlju, kjer so zamenjali kune za 40 centimov. Cene niso padle v tem razmerju. Ker se ljudem dohodki večinoma niso povečali, prenašajo prav težko cene v lirah. Odtod nezadovoljnost brez razlike narodnosti. — V Gorici zahtevajo na pr. za novi krompir v izvoznih kupčiji do 80 centimov (to je dve kroni) a če bi bile ostale v prometu krone veljavne, bi zahtevali nad 80 vinarjev. Doma se ta razlika danes toliko ne občuti, a v kupčiji s tujino je usodepomena pomena. Kupčija je zelo otežkočena, če ni celo nemogoča.

Ko se bo torej sedanjí denar zamenjal, bo treba strogo paziti, da se bodo vse cene ravnale po razmerju menjave. Državne oblasti morajo imeti toliko moči in energije, da to dosledno izvedejo.

Valutno vprašanje je odvisno od aktivne ali pasivne trgovske bilance. Gotovo! — Zato pa sem čul glasove, da bomo prodajali iz Jugoslavije le v take kraje, kjer nam bodo plačevali z zdravovalto (franki, dolarji, sterlingi). Toda še daleč je do trgovskih zvez s Švicco, Francijo itd. in ne vem, če bomo mogli s pridom tjakaj prodajati. Naši najbližji sosedje pa nujno rabijo naših pridelkov in izdelkov in ako jih dobro plačajo, moremo tudi z njihovim denarjem — ako ga je primeroma dosti! — enako okrepiti svojo valuto.

Zetev je tu. Letošnja letina v celoti ne bo slaba! Veliko pridelkov bo čakalo na izvoz. — Ali bomo letos modrejši? — Birokratizem je nesreča za Jugoslavijo. Ta izrodek je marsikje huji nego je bil v bivši monarhiji. —

Birokratizem je kriv, da nam je ostalo doma na tisoče vagonov blaga, ki je kričalo po izvozu, po tujem denarju, ki bi okrepil našo valuto. Ali bomo letos enako kratkovidni? — Ali nam bo blago doma gnilo, mesto da ga spravimo v denar? Dosedanja praksa se mora korenito premeniti! Smernice o izvoznih in uvoznih dovoljenjih se morajo temeljito prebrskati! Birokratizem pa je nesposoben za tako delo! Poklicati je treba na posvet praktičnih trgovcev, ki jih imamo zlasti Slovenci dovolj! Beograjski trgovci nam ne morejo imponirati! O kvaliteti sedanje trgovine v Srbiji bi se dalo mnogo govoriti. Ali naj brskamo tudi po tej skeletni rani na našem telesu?

Pripis: Ko je čakal ta članek na kurirja, sta mi došla članka dr. Puca in dr. Brezgarja v „Slovenskem Narodu“, ki sem ju čital z velikim zanimanjem. Oba gospoda ponavljata s posebnim poudarkom že gori spodbijano trditve, da je došlo v Jugoslavijo veliko ponarejenega žigosanega denarja. To domnevo posebno ostro naglašajo dr. Brezgar, ki pravi: »Minister Ninčić ni pomislil, da Avstriji in Madžari lahko ponaredijo štampilje, s katerimi je žigosana jugoslovanska krona, kolikor hočejo... Večina blaga, ki smo ga do slej eksportirali v Avstrijo, se je plačala s takimi bankovci, tako da smo dobili za svoje dobro blago... papirnati denar brez vsake vrednosti...«

Spoznavati svoje pogoje je prvi pogoj za ozdravljenje. Ali slepi sebi in druge z domnevmi, ki dejstvom ne odgovarjajo, je še večji pogrešek, ker spravi vse naše mišljenje in stremiljenje na kriva pota.

Dr. Brezgar graja jugoslovansko žigosanje in postavlja za vzor češko kolkovanje s posebnimi znamkami. — Češ, minister Ninčić bi se bil na podoben način izognil ponarejanju z žigosanjem itd.

Usodna pomota! Češki kolki so bili sposobni za falsifikacijo v največji meri. In res so bile cele fabrike, ki so češke kolke ponaredile tako izborna, da jih noben znanec ne razločuje od pravih. S temi znamkami morejo kolkovati poljubno število tisočakov, stotakov itd., saj je kolek kolku enak. — In to delo se je imenitno izplačalo, ker je bil bankovec takoj za polovico več vreden.

Če hoče pa kdo falsificirati jugoslovansko žigosanje, mora imeti za vsako večjo vsoto na stotine ponarejenih pečatov, saj na pr. nikdo ni mogel 100 tisočakov žigosati z enim samim pečatom katerekoli občine ali urada. In čemu še ves ta trud? Ali zato, da je postal s tem žigosan tisočak vreden samo 930 do 980 kron?!

Živim na Dunaju, sem sredi trgovskega življenja, poznam način in potek

vseh trgovskih odnošajev z Jugoslavijo in moram reči, da se take vrste kupčije večjega pomena niso izvršile! Ne varajmo se torej! Išči vzrokev tam, — kjer so!

Odkar imamo žigosan denar — imamo tudi izvozne omejitve. Žal, da smo veliko premalo prodali svojih pridelkov, — na tisoče vagonov je ostalo neprodanih doma. Pri večini kompenzacijskih kupčij sploh ni bilo treba denarja. — Pri drugih kupčijah pa je običajni plačilni pozpi tak da je račun plačan v nemških kronah ob prevzetju blaga v Lipnici. Nikdo se namreč rad ne spušta v plačila z jugoslovanskimi bankovci, ker je vendarle silno težko, spraviti vkup ob dnevu plačila milijonske vsote jugoslovanskega denarja. Kdor drugače misli, nima pojma o tem, kako se danes vrši trgovina med obema državama. Milijonske kupčije se ne vrše me dthotapci, marveč ob kontroli in celo sodelovanju oblasti in organizacij v obeh državah!

Dr. Brezgar pravi, da po mnenju večšakov je došlo v Jugoslavijo po žigosanju, nič manj kakor dve milijardi nemškega denarja! — Kako neki in za — kaj? Ali je Jugoslavija prodala v teh mesecih za dve milijardi blaga brez kompenzacije? Potem zaslužita vsaj dva ministra in vsi gospodje pri Centralni Upravi, da jih — obesimo!

Ze veliko časa pošiljam na razne strani pritožbe, opomine, rekriminacije, da je v domovini veliko preveč raznega blaga, ki bi ga bilo treba spraviti v denar, čeprav v nemške krona, ker bi s tem najboljšo okrepili svojo valuto in obenem bi ljudje vse dobro prodali... In iz svoje izkušnje vem, kako težko je izvršiti kako večjo kupčijo. Zato mi je naravnost neumestno, po kakšno poti naj bi bili došli dve milijardi nemškega denarja... ožigosanega v Jugoslavijo.

Tak argument v podkrepljenje raznih trditev o naši valuti bo treba torej že opustiti, ako nečemo samih sebe slepiti in ako nečemo v tako važnem vprašanju tavati po temi praznih domnev.

Veliko smo grešili! Nismo znali porabiti ugodnih razmer in nam zelo naklonjene trgovske konjunktore. Ali še smo močni dovolj, da pogreške prebojimo s pametnim, racionalnim trgovskim delom. Skrbimo za aktivno trgovsko bilanco! — Mi to zmoremo z lahkoto! — Toda birokratizem... roke proč od poslov, za katere nisi poklican!

(Opomba ur. — Priobčujemo članek v svrhu diskusije, ne da bi se strinjali z njim, v celoti. Zlasti smatramo izvajanja o falsifikaciji naših žigosov za pogrešno. Prihodnji teden bo poslanec Brezgar na ta izvajanja odgovoril.)

— * —

Krivi računi in draginja.

Kadar se sedaj razpravlja o draginji in vrednosti denarja, se rado primerja cena v inozemstvu. Pri tem se čisto računa krivo. Napačni sklepi, ki nastajajo iz takih računov, so le preradi na škodo konsumentov, osebito onih, ki žive od stalnih prejemkov. Preštevili požeruni, ki izsesavajo sedaj prebivalstvo s hudodelsko brezvestnostjo hitro izrabljajo take račune in sklepe v ta namen, da povišujejo cene.

Popolnoma pogrešeno je, jemati inozemske cene živil in drugih predmetov vsakdanje potrebe ter jih kratkomalo vzmoževati z onim številom, ki odgovarja vsakokratnemu stanju našega denarja na inozemskem denarnem trgu. Konkretno govoreno: Napačno je na primer vzeti ceno jajc in mleka v Švici, rečemo kos po 45 centimov, ali mleko liter po 46 centimov, ter iz dejstva, da je treba danes plačati za 1 frank 8 kron, sklepati, da je pri nas jajce po 80 vinarjev in mleko po 2½ krome poceni ali še vedno preslabo plačano. Prav tako je krivo, če bi Slovenec, prišedši v inozemstvo, videč tam mošnje cene, začel množiti te cene ter si rečimo obed, ki ga je veljal 4 franka, izračunal na 32 kron, potem pa sodeli splošno odnotno življenjske razmere. Zanj je račun pravilen, res je plačal v svojem denarju 32 kron in je zase obedel drago, ali ta draginja ne velja za vse ljudi, ki tam žive po teh cenah. Ker velja morda meso v inozemstvu 6 frankov, ni dovoljen sklep, da mora naše mesto stati 48 kron. Kakor hitro pride novce ene države, ki je doma splošno plačilno sredstvo in podlaga celemu gospodarstvu v inozemstvu, je na inozemskem trgu blago. In potem se temu »denarnemu blagu« godi v splošnem tako, kakor drugemu blagu na vsakem trgu. Če je blago obilno, če ga vse pomlja, dočim je le malo takih oseb, ki ga iščejo in zahtevajo, ker ga potrebuje, je neogibno, da se to »denarno blago« tem nižje ocenja, da njegova cena pada tem bolj, čim dalj trajajo te stalne prevelike ponudbe. Ako ena država vedno le kupuje v drugi državi, v katero je opravljati iz prve države zopet in zopet plačila, izgubiva na vrednosti, odnosno v kurzu. Za oceno vrednosti denarja kake države v mednarodnem prometu prihajajo res tudi še druge okolnosti v poštev, ali odločilni moment je naposled vendar dan v tem, ali ima država, ki kupuje in uvaža, temu nasproti tudi kaj prodajati in izvažati. Ne samo prejemati tudi dobavljati treba v mednarodnem prometu.

V inozemstvu je padla vrednost papirnatega kronskega novca in pod tem trpijo tudi mi, ker se 10 mesecev ni nič koristnega storilo za obrambo

LISTEK.

Fran Govekar:

„Še danes!“

Dogodivščine na letovišču.

Moden je bil letos naš Bled. Zato je hitelo vse, kar je v Jugoslaviji modnega, brez pomisleka na Bled: PT vsaj za ves mesec, pt vsaj za tri tedne, ostali pt vsaj od nedelje do nedelje, končno proletarijat (to smo javni uslužbenci okoli »Našega Glasu«, pisatelji, časnikarji, umetniki ter druge take borne pare večje izobrazbe, a ničnostno majhne denarnice) vsaj od davi do drevi.

Tudi Marko Hren je preživel svoj letošnji desetdnevni dopust na Bledu. Hren ni PT, niti pt ali vsaj pt, nego je navaden bančni uradnik: bivši p. v., odpuščen praporščak brez kolajni, sin edinec briljantnih staršev. Nad vse dober človek, altruist in — če le hoče — sloviti gnjavor. Če bi mu postavili spomenik, bi ga kipar moral vpodobiti z odprtimi usti, z odprto denarnico v desnici in z odprto cigaretnico v levici ali pa

z maso pompadurk, šalov, ogrtačev, solčnikov in kukal, povešenih po njegovi desnici, levici, po obeh ramenih in okoli vratu.

Stanoval je že teden dni pri Malnarju: I. nadstropje z lesenim balkonom, razgled na park, na jezero, na grad in na Triglav. Divno! Če bi bil pesnik... no, da, — toda bil je le modern, eleganten bančnik. Za to je hodil sedem jutrov zarana na Stražo, se ondi slačil do kopalnih hlačič ter vztrajno mülleral celo uro.

Na Straži je mülleralo obenem nekaj drugih modnih letoviščarjev, tovarnar, advokat, pek in restavrat, ki so si skušali v potu svojih tolstih obrastih obrazov s telovadbo vsaj deloma odpraviti izza svojih pasov neestetske, ženstvu nesimpatične globuse ter pridobiti iznova vsaj za par mesecev nekdanjo, a s prerazkošnim uživanjem zapravljeno vitkost in prožnost.

Marko ni bil izpitan zavaljenec, nego naravno slok mladič, a mülleral je, ker je to zdravo in modno. Na trati med smrekami je izvrševal pod vedrim nebov vseh osem vaj zapored. Nato je letal z volčjim gladom zajutrkovat in krmit ribice k Petramu.

A ker je bil vzlic mülleranju njegov glad še vedno le normalno slovenski, si je — brihtna slovenska glava! — poiskal prostora vselej vis-à-vis zajutrkujocih Srbijancem. To mu je apetit vsaj potrojilo.

Vrli bratje Srbijanci so namreč kot apetit pospešujoči sosedje neprekosljivi. Že ob 8. zjutraj ti zaužijejo pristen Srbijanec najprej belo kavo, košček sirovega masla, par žlic medu in cajnico žemelj; takoj nato poje izdaten zrezek s priklado ter z dvema kruhom; nato izpije pol litra vina ter zalije končno vse skupaj še z dvema čašama mleka... In vendar kriči junaški Srbijanec že ob 11., da je zopet lačen, strašno lačen! In nato obeduje po — srbijansko...

Marko Hren svojih vzornikov vzlic vsemu naporu ni dosegel, toda vsaj približeval se jim je s častnim uspehom.

Po zajutru je odhajal peš v Grajsko kopel. Filtro si je našel čoln in poiskal družbo, najrajši dve, tri dame, ter jih v kopalnih oblekah veslal po jezeru. Prav poseben užitek mu je bil: pred in za sabo mlade ali mlajše dame ali vsaj damice v tesnih trikotjih, vesele, poredne in sansgène.

Čoln leti po zeleni gladini, solnce se smeje s sinjega neba, valčki šumljajo, ribe poskakujejo na desni in levi, smaragdni gozdi naokoli sopejo nizdol krepak ozon, z otoka domi Marjini zvonček in od nekod se čuje iz pobožno rodoljubnih grl navno lepa povelja: »Po jezeru bliz Triglava...«

Dame se radujejo, ker so jim ramena, prsi, hrbet, roke in noge — »poglejte no, gospod Hren!« — prav visoko po stegnu vsak dan bolj rjave; objestno skačejo v jezero, plavajo za čolnom, se skobacajo zopet vanj ter konstatirajo, da bi se zdajle imenitno prilegla fina cigareta.

Marko odloži vesli, seže pod klop ter zmagoslavno iztegne obe roki: v desni polno cigaretnico predvojnih menfisk, v levi v svilnatem papirju zavite trikotne koščke tort, gibanice, piškotov in drugega sladkega peciva. Dame zavrišče, planejo, skoro bi se prevrnili čoln, a Marko je presarečen...

In nato vesla svojo hrupno družbo nazaj v kopel, se ji producira na trampolinu, se lovi s cvilečimi plavalniki po vodi vznak in na trebuhu ter jezdari z njimi po sklizkem blodu. Potrpežljivo se daje metati y

valove s plavajoče plošče in z obroča ter je tem zadovoljnejši, čim porednejše in nasilnejše so njegove družice.

Potem gre z njimi ležat na kopolno streho pod sonce. Poti se, kuhla, cvre, vrtili svoje osi ter daje žarkom pražiti svojo polt, da je že podoben pristnemu mulatu. Hrvaško čifutke raztezajo in radodarno razgallajo okoli njega svoje baročne ude ter čebljivo kričavo v nemškem žargonu, — hrvaški čifuti in katoliški zabavljajo na srbiske ministre na desni po nemško in hrvaško, — srbiski letoviščniki zabavljajo na hrvaško »švapčarjenje« in koruptnost na levi po francosko, — Marko pa dvori svojim veselim družicam in jih plita s cigaretami in keksi v sredi po slovensko...

In že zazvoni na otoku pri Majki Mariji in nato v Gradu pri sv. Maritmu: polndne! — treba k obedu. Marko spremlja, se smeje, dobrika in pripoveduje, pripoveduje... končno pa si poišče prostor med srbijanskimi pospeševalci teka ter je kraljevski zadovoljen s sabo in z vsem svetom...

Pa kam pojde popoldne? Preko Gorij v romantični Vintgar in čez Sv. Katarino in Zasp nazaj? Monda

našega novca. Z vrednostjo našega blaga, ki je inozemstvu potrebno, je pa druga. Naša mast, naš les, naš fižol in jajca se v inozemstvu, v mejah potrebe in zahtev ocenjuje po istem merilu, kakor lastno blago iste dobrote. Pri tem ni pozabiti, da pri tem ni ego, kje je blago. Blago ima seveda svojo gotovo vrednost, ki je pa različna po tem, kje je blago. Najvišjo ceno dosežem, če ga morem spraviti o pravem času na pravo mesto.

Ne smeti izgubiti izpred oči okolnosti, da ima inozemstvo svoj denar in da je v Švici domača valuta frank. V franku prejema delavec svoj zaslužek, v franku plačuje živila, stanovanje, obleko. Podjetnik v frankih nakupuje in prodaja, v frankih plačuje svoje davke. Kakor je pri nas krona temelj, tako tam frank. V Ljubljani se voziš za 20 vinarjev s tramvajem, v Bazliju za 20 centimov. Notranji, od tujine neodvisni promet v državi je nekaj docela drugega nego promet z inozemstvom. Razni navijači cen si radi »kalkulirajo« (Bog odpusti vsem onim, ki zlorabljajo ta izraz kupčijske dostojnosti!) cene svojim izdelkom krakomalo tako, da vzamejo ceno v Italiji, Švici ali kjer je zanj ugodnejša ter jo potem pomnože naši valuti primerno. Svojim uradnikom, svojim delavcem nasproti seveda ne priznajo te »kalkulacije«, ker bi prišli do letnih mezd do 40.000 kron in plač do 80.000 kron. Privileg velja le zanj v vojni zoper konsum. Vsi ti »primerjalci« cen v inozemstvu plačujejo svoje davke v kronah in tulili bi, če bi jim država začela tudi davke »kalkulirati« po inozemskem ključu.

Brezumetno izražanje inozemske sodbe, da je pri nas življenje poceni ali preveč poceni (!), je prav tako krivo. Opozorjenje je že gor, kako je napadno primerjanje in kalkuliranje cen, če se mehanično vznožijo inozemske cene. Položaj in gospodarske razmere v deželi treba presojati v celoti. Kdor je v Švici zaslužil franka ter pride k nam, pa sedaj za 100 svojih frankov dobi skoro 900 kron; je v slučajnostno srečnem položaju in ni njemu, ki je srečno zamenja, po preteku osemindvajsetih bivanja ne bo življenje v Ljubljani postalo ravno drago. So pa tudi pri nas Švicarji, kateri imajo iz tukajšnjega poklica zaslužek v kronah, vprašajte takega inozemca, ali je dovolj drago življenje v Ljubljani, ali je pravična cena, če se za penzijo (stanovanje in prehrana) zahteva v krajih brez komforta po 50 kron dnevno ali za 1 m² drv 120 kron, ali za liter kislice 14—20 kron, ali za pocenost sadje 5 K za 1 kg. Življenje pri nas je kot tako sjeeno, brez srečnih zamenjav denarja grdo in jedva zmagljivo drago, čutijo draginjo bridko vseh vrst službojemalci, ki so navezani na svoj potni zaslužek in ki ne delajo s cikorijo ali žveplenkami ali tujimi novci itd.

Kar se nevtalnega inozemstva tiče, so tudi tam šle cene navzgor, ali vendar ne v tako strašno razmerje nego pri nas. Kdor pride danes od nas v Švico, živi osebno seveda drago, če mora za en frank plačati do 9 kron. Inozemsko gospodarstvo je oporo pač na lasten novac, in ni krivo, če je denar tuje države brez vrednosti. Kdor pa ima frank, bodisi da ga je zaslužil v deželi ali ga dobil za blago, ta v Švici razmeroma lahko še ceno živi in dobro, izvzemši le velika središča, ki so jih podražili tui vsiljenci v prvi vrsti. V znanih in lepih krajih se dobi celo dobro oskrbo že za 10—12 frankov dnevno. Država se vestno trudi, da štiti manj premožne sloje. Kruh, moka, riž, kava, koruza, sladkor, ovseni izdelki, mleko, sir, mast je kupiti za ceno, ki so službojemalcem s sedanjimi zaslužki, če se primerno sodi, še vedno zmagljive. Tudi uradnik in delavec si more privoščiti kozarec poštenega vina.

Naša država je blagoslovljena in oblagodarjena. Naravni pogoji za lepo uspevanje so v polni meri dani. Priti pa moramo iz sedanjega meteža. Da se ustanovi red v državi, mora predvsem prodrati prepričanje, da je blagor domovine prva stvar. Zatrepi se mora nemoralno verižništvo, hudodelsko izkoriščanje težavnih gospodarskih razmer, urediti denarstvo in brez usmiljenja pobrati krivične vojne dobičke za državo. Zagotoviti je točno poslovanje

uprave po enotnih smernicah ter predvsem poskrbeti, da se davčna oblastva vzposobijo v vsakem oziru za težka dela, ki jih že imajo in jih že čakajo. Redni državni dohodki se morajo zagotoviti za vsako ceno. Pesimizem pri nas ni upravičen, dasi so življenjske razmere res težavne. Treba pa pač trde roke, da se vzdignemo iz sedanjega hazardiranja. Resni in dalekovidni trgovci, kmetovalci in industrialci imajo sami ves interes na tem, da pomagajo urediti prekrbo in cene. Verižništvo treba zatreti brez pardona. Iz zablode treba toliko koristnih mladih moči zopet dovesti k resničnemu delu!

Železnice.

Še trije meseci nas ločijo od zime in vedno bolj pereča postaja vprašanje, ali in v kakem meri bomo vzdržali obrat. Veliko se je že pisalo, debatiralo in interpelliralo, a facit vsega je, da bo s prvimi snegom nastopila katastrofa, v prvi vrsti na hrvatskih železnicah. Mogoče je še z resnim in smotrenim delom in trdo pestjo odstraniti obstoječe ovire. Prikrivanje inolepšavanje zadnjih mesecev je prineslo ogromno škodo in država je po nepotrebnem izgubila več sto milijonov. Rano je treba zacetiti, a ne s »slajstvom«, temveč s korenito operacijo, ker drugače ne gre. Brez ozira na levo in desno je treba prilagoditi obrat naših železnic praviim gospodarskim potrebam in interesom države in s tem naroda.

Dvoje vrst ovir imamo in sicer stvarne in osebne. Med prve spadajo predvsem pomanjkanje premoga, lega prog in pa velikost obstoječih kolodvorov in vseh večjih, oziroma gospodarskih in trgovskih centrlih. Glede premoga je javnost že tako dovolj poučena; kriza je permanentna, dala bi se pa omiliti, ko bi se premog pravilno razdeljeval in bi se železnice bolj vpoštevale in ko bi bil predvsem promet na hrvatskih železnicah vsaj deloma urejen. Zelo veliko ovir dela lega prog v naši državi. To oviro odpraviti v doglednem času je popolnoma nemogoče; je to dedščina, ki so nam jo pustili nemški in madžarski mogotci. Naša dolžnost pa je, da vsaj to, kar je v stanu izdatno od pomoči in zmanjšati — ta pasivum, skušamo na vsak način doseči in to je: pravilno in resno izkoriščanje onih prog, ki so za državo življenska potreba. Ker je to vprašanje v ozki zvezi s tretjo oviro, naj bo skupno obravnavano.

Glavne proge, ki morajo nehitno obratovati, so one, ki vežejo vsa naša večja mesta. So to proge: Maribor-Ljubljana-Reka, Zidan most-Zagreb-Beograd-Niš-Solun, Zagreb-Reka, Zagreb-Zekenec-ev. Pečuh, Vinkovci-Subotica-Indija-Subotica. Največjo važnost bo pač imela za prihodnje desetletje proga Zidan most-Zagreb-Beograd-Solun. In ako pogledamo to progo in pregledamo kolodvorske in druge tehnične naprave, potem pač moremo priznati, da ne more biti kos v sedanjem stanju bodoči nalogi. Razdalja med posameznimi postajami na tej enotni progi je malokje pod 10 km, imamo celo 18 do 24 km, — torej število tras ne more biti veliko. Ogledimo si samo kolodvore in priprave za nakladanje in razkladanje vozov. Tukaj nimamo na celi progi od Zidanega mostu do Beograda niti enega kolodvora, ki bi odgovarjal dejanskim potrebam, izjemo delata v prometnotehničnem oziru samo kolodvora v Slav. Brodu in Vinkovcih. Najhušja ovira, ki katastrofalno vpliva na celoten promet na tej progi, je Zagreb.

Zagreb je postal po prevartu tako veliko gospodarsko in trgovsko središče, da je v tem oziru celo nadkrilila ona bajno ameriško podjetnost in velikopoteznost. V Zagrebu trguje engros vse, društva, korporacije, trgovci, privatniki, verižniki z vseh kotov prejšnje monarhije — pretežna večina seveda krivonos, najmočnejši Jugoslovani.

Tja prihaja dobra polovica celotnega našega uvoza, vse se kopiči v Zagrebu in gros in potem po korendnih cenah in s korendnimi dobički prodaja na malo naprej. Vozovi se počasi razkladajo in potem zopet z kosovnim blagom nakladajo ali reekspedirajo. Kolodvorske naprave obeh kolodvorov pa ne zadostujejo niti za eno desetino tega tovora, ki prihaja v Zagreb, tam stoji in ovira promet iz obeh strani. Ni pa nikogar, ki bi imel pravico ta dotok regulirati z ozirom na prometne naprave in obtečenost proge. Centralna uprava in podružnice za izvoz in uvoz izdajajo dovoljenja brez vsake kontrole po ministerstvu saobračaja, tako, da stoji stotine vozov najrazličnejšega blaga za Zagreb tedne in mesece po postajah od Maribora do Zaprješice. Povrh temu so še vse postaje od Sisaka prenapolnjene z blagom za Srbijo, ki ne more preko, ker most še vedno ni dograjen. Razkladanje vozov v Zagrebu kakor tudi po vseh drugih hrvatskih postajah je uprav škandalozno počasno; — kazen za to počasnost, ki jo eventualno diktira železnica, — verižnik z 300 do 400 procentnim povjškom zvali na kupca, poseda po kavarnah in zasluži pri vagonu vžlic vsem neprilika 10 do 50 tisočakov. Če pa železnike uprave vstavijo dotok vozov, si tak gospod, ki je dobil izvoznico ne uvoznico — za neobhodno potrebno blago seveda, — zna tudi pomagati; — zveze se še dobe, in potem priskoči na pomoč kaka tuja oblast, ki navadno galanterijsko blago nujno deklarira kot jugoslovanski vojaški transport — naslovljen seveda na civilista in ko tudi taka manipulacija ne pomaga — potem ima pa vendar naše kraljestvo svojega jugoslovanskega zastopnika na Dunaju — torej ta mora intervenirati. Židov, najbolj lojalen naš sodržavljan, ki je še včeraj naš Špiljem proklinjal jugoslovansko nekulturo, sedi v Zagrebu v kavarni, prodaja svoje čistokrvno hrvatstvo in šteje smeje se priveržene in prigoljufane tisočake. V zadnjem času pa ima še tudi zelo važno besedo — famozna carinska uprava. Na kolodvoru, kjer se z vsem forsiranjem dnevno zloži komaj 60 od vsakodnevnega dotoka 100 do 150 vozov, se vsede slavna carina in pregleda na dan reči in piši dva ali štiri vozove: vse drugo pa čaka — vlaki leže po celi progi, trgovci, korporacije, društva, verižniki itd. vpijejo, pritožbe na pokrajinsko, centralno vlado frče brzoklavno in telefonično — uspeh — tovarni promet na progi Zagreb-Vinkovci je do nadaljnjega radi prenapolnjenja te proge vstavljen. Kolodvora v Zagrebu se nista nič razširila, niso napravili potrebnih nakladalnih in razkladalnih tirih, centralna uprava deli izvoznice, tovor se kopiči po postajah, ker dela vsak urad za se, ker ni nikogar, ki bi tukaj posegel vmes in pripustil samo toliko uvoza v posamezna gospodarska in trgovska centra, kolikor se ga na kolodvorih z ozirom na tehnične pripomočke more razložiti iz železniških vozov. Da na vseh naših kolodvorih v celi državi manjkajo večja carinska skladišča, bodi je mimogrede omenjeno — a to bi morali merodajni faktorji v vseh ministertvih, — ne samo v enem saobračaja, po 9 mesecih tudi že vedeti. Dalo bi se še navesti veliko drugih nedostatkov na naših in posebno na obeh zagrebskih kolodvorih — a bilo bi preobširno; prejdimo k zadnji navedenioviri — to je osebni.

O vprašanju železniškega osebja v našem kraljestvu se je tudi že veliko pisalo in govorilo. Ker je tudi tukaj najvažnejši del oni pri bratih Hrvatih, ozglemo si tam razmere sine ira et studio. En del najhušjih madžarskih šovinistov je kmalu po prevrtu odšel, ostalo pa je zelo veliko raznih tučev, madžarov in madžaronov, ki so vpili, da so Jugoslovani, samo da obdržijo lepa mesta. Razmere, ki vladajo še sedaj na

hrvatskih železnicah, pa so nepobitno dokazale, da si je oni tuij element, ki je ostal, znal pridobiti popolno oblast nad domačimi hrvatskimi železničarji, to oblast sebi v dobro iskorišča, njima pa prav nikakega smisla niti volje resno in stvarno pripomoči k ureditvi teh železnic. Na vodilnih mestih sede še vedno tuji, tudi višje osebe na odgovornejših mestih — ni hrvatsko in mu je vseeno, ali železnice obratujejo redno in pošteno, ali pa se danes ustavi popolnoma ves promet. Hrvatsko osebje pa je terorizirano, zapelano in brez vsake odporne sile. Stranke se tepelo še huje med seboj kot pri nas. Zadnje dneve pa je v Zagrebu završalo, naprej bolj tajinstveno, potem bolj glasno, da pridejo francoski častniki — železničarji in prevzamejo aktivno kontrolo nad prometom dveh glavnih prog in sicer Bakar-Zagreb in Sisak-Vinkovci. Torej — vedno bolj navzdol, naprej se nam je odzvela vsa plovba po naših rekah, sedaj pridejo počasi na vrsto železnice in v enem letu smo satriplja — tučev, ki bodejo radi naše jugoslovanske lenobe in strankarsko-separatistične zaslepljenosti gospodarili in letno odnašali milijone in milijone narodnega premoženja. Že pred meseci se je nasvetovalo in pozivalo centralna vlado, da naj zasede z našim, slovenskim osebjem glavne hrvatske proge. Ta prošnja, ki so jo izrekli slovenski narodni železničarji, je naletela na najhušji odpor tako političnih hrvatskih strank kakor tudi takozvanih hrvatskih železničarjev. Separatisti, čisti Hrvati so se zavarovali proti slovenski invaziji, hrvatski železničarji so pa bili tihi, ker niso smeli govoriti. In stvar se je zavlačevala. Internacionalni, najnovejši Hrvat pa je naprej gospodaril in uničeval stroje, vozove in oviral promet. Vse prošnje in vsa zatrevanja, da nam tuji, če še tako vpijejo, da so internacionalni Jugoslovani in Hrvati, ne bodejo pomagali ampak dosledno uničevali vse, kar še imamo, so bile zaman. Pri nas pa so stradali slovenski železničarji begunci iz Krasi in Trsta, stradajo še sedaj in proklinjajo svojo usodo in zaslepljenost raznih politikov in strankarjev. Po nebroj intervencijah in utemeljenih prošnjah in raznih dokazih, se je vendar ministerstvo saobračaja povzpelo do odloka, da naj gredo nezaposleni slovenski državnoželezničarji na Hrvatsko in je ta stvar sedaj v teku. In zopet je završalo v Zagrebu in pri nas. V Zagrebu se razni patent Hrvati branijo sprejeti slovenske državnoželezničarje in jih premetujejo po raznih zakonitih postajah, pri nas pa so se oglašili bratci po duhu in so vdarili po stanovskem društvu narodnih slovenskih železničarjev. Dopisnika »Vesernega lista« pabjednoma to opozorili, da korit narodno društvo še nima v zalogi za razne korifeje, ki znajo resnično potvarjati. Da je pa tudi javnost na jasnem, naj si dopisniki ta odgovor prečitajo in prihodnjič svoje članke podpisujejo, — ker se pošten človek ne sme braniti s svojim podpisom zagovarjati pravico in resnico.

Da, narodno društvo slovenskih železničarjev »ZJZ« je bojevala hud boj štiri mesece, da je izposlovala odlok, da gredo nezaposleni slovenski državnoželezničarji na hrvatske železnice in tam pomagajo hrvatskim tovarišem vspostaviti reden obrt. Proti so bili razne pristno hrvatske stranke, vsi vodilni gospodje pri direkciji v Zagrebu in celokupno internacionalno železniško osebje. Po hudem boju je ministerstvo saobračaja uvidelo potrebo in resnico zahtev in dovolilo tem slovenskim železničarjem dvojno dijete, dokler ne dobijo stanovanj oz. se popolnoma ne preselijo dol. In ko so šli prvi v Zagreb, — sprejeli so jih v direkciji sovražno razni Martoni, Kastnerji in tudi Veberji in Filipiški, ali hote ali nehoti, ne bomo raziskoval. Še bolj sovražno so jih sprejeli razni sodrugi. To pa ni kri-

vo narodno društvo, pač pa ministerstvo in največ direkcija Zagreb, ki se boji, da bodejo sčasoma le uvideli merodajni faktorji kakor tudi javnost, zakaj železnice na Hrvatskem ne funkcionirajo. Ako bi se bil nasvet društva o razdelitvi slovenskih železničarjev upošteval tega ne bi bilo; — zastopnik direkcije Ljubljana v Zagrebu ni odbornik društva in tudi ni dobil od društva nikakih priporočil, — a bode službeno mu zaupano mesto prav gotovo izpolnil v polni meri boljše, kakor bi ga anonimni dopisnik, ki stavi zahteve po dvojnih dijetah potem, ko so te na prizadevanje drugih že davno dovoljene.

Glede odstranjenja osebnih ovir je torej začetek storjen. Zleteti bi bilo in nujno potrebno, da tvar temeljitosti nadaljuje. Izmena raznih vodilnih gospodov pri direkciji v Zagrebu pa je predpogoj, ako naj rodi započeto delo uspeh in koristi naši skupni domovini. Če ne gre drugače, potem naj se prepusti za dobo 2 do 3 let celo ljubljansko ravnateljstvo državnih železnic v Zagreb, da uredi razmere in upelje hrvatske tovariše v agende centrale. Vsaj pravi Hrvat bodejo to prav gotovo toplopozdrevili in podpirali, ker vendar toliko narodnega ponosa in ljubezni do skupne domovine mora imeti vsak Slovenec. Hrvat in Srb, da ne bode prepustil, da naša skupna domovina tudi glede železnice radi ljubosumja in separatizma posameznikov postane satriplja tučev.

Ivan Deržić.

Gospodarske, kulturne in politične težnje mурopoljskih Slovencev.

Čudovito pristranska je mirova konferenca, kadar gre za Jugoslavijo, pomislimo le na Koroško in Banat. Napram Romuniji, Grški ali Italiji so gospodje v Parizu docela drugačni; posebno protežirajo Romunijo in dozdeva se, da hočejo iz nje narediti veliko državo kot protitež proti slovenskim državam na vzhodu. Kljub tej pristranosti smo pa končno vendarle dobili kos Prekmurja. Mogoče še pride kaka mrvica. Tako je končno združeno celo Mursko polje od Radgone do izliva Krke v Muro. Prekrasno, veliko polje, eno izmed največjih in najlepših, kar jih leži na slovenskem teritoriju. Njegova rodovitnost in bogastvo slovi daleč naokrog. Postane lahko prava žitnica za Slovenijo. Sedaj so še seveda ponekod zlasti ob Muri in rečici Lendavi obširni gozdovi, toda pridobivalo se bo vedno več terena za kulturo, pa že sedaj vidiš v daljavi 50 km in v povprečni širjavi 15 do 20 km povsod obširna rodovitna polja. V nekaj letih marljivega dela bi bilo mogoče izvažati letno do 1000 vagonov cerealij, lep pripomoček za prehrano Slovenije. Mislim, da je ta moment važen dovolj, da se gospodarskim težnjam Murskega polja posveti posebna pozornost. Važno nalogo bo moral izvršiti agrarna reforma, ker je zelo mnogo »grofovsk« zemlje, ki jo bo treba primerno razdeliti. Ravno tako važna in čez vse nujna pa je rešitev komunikacijskih sredstev. Posebno je veliko pomanjkanje vseh sredstev, ki bi omogočile promet z onim delom Murskega polja, ki leži tostran Mure. Od Radgone pa doli do železnice Čakovec-Lendava (če računam rečne ovinkove gotovo kakih 50 km dalje) ni nobenega mostu, le tu pa tam kaka barka ali čoln, ki pa so zlasti po narasli vodi dokaj nezadostna in nevarna prometna sredstva. Treba bo torej poskrbeti za mostove pa tudi za ceste. Vzeti v roke specialno karto in opaziti boš nekaj čudnega. Vse večje ceste, ki pridejo od vzhoda sem proti Muri zginejo naenkrat, kje v kaki vasi ob Muri kakor kaka

po novi poti na Osojnicko p panoramskemu razgledu? Ali preko Save in Brega na Vrbo na Prešernov dom? Morda z avtom v Žirovnico ali v Begunje in Poljče občudovati naše kmečke suknarje? — Povsod je že bil, in vsi ti kraji so ga že videli primerno navdušenega ter otovorjenega s pledi, torbicami, dežniki, plašči in daljnogledi v družbah zgovornih mamic, koketnih gospic in večno žejnih papanov. — Ali pa naj gre noč v zdraviliški park poslušat godbo, pit kavo in dvoriti? A zvečer zopet na koncert in nato plesat?

Povsod je bilo Marku prijetno in zabavno, ker povsod se je lahko izkazal kavalirja. Tisti hip pa so obstale na cesti pred Malnarjem tri mlade gospice. Ozirale so se navzgor po oknih in balkonih, se vrtele kakor vrtalke druga okoli druge, se zagledale v Hrenov hrbet ter obenem vzkliznile: »Haloo, Marko!«

Marko se je ozrl, poskočil in jim hitel naproti.

»Jojmene, divje sem srečen, moje dame!« jih je pozdravil, se jim klanjal do pasu in se z rešpektom dotikal dekliških ročic. »Ali ste že obe-

dovale? In kje stannujete? Kako dolgo mislite ostati tu?«

»Samo do jutri večer ostanemo, a sobe ne moremo dobiti, dasi jo iščemo že vse dopoldne.« je polajnila elegantno dolgokraka Alma ter zavzdihnila: »Oh, jaz sem že divje lačna!«

Izraz »divje« se je ponavljal v tej družbi neprestano, kakor je bilo njeno vedenje in izražanje sploh prav posebno.

A že so se sedele dame za mizo. Marko je naročil dekleta pa so razvijale najpristnejši balkanski apetit ter bile »divje« židane volje.

»Stanovale boste lahko kar tukajle ... tik mene,« je povedal Marko. »Pravkar se je namreč izpraznila soba z dvema posteljama in širokim divanom: I. nadstropje, balkon, razgled na jezero in Triglav! Divje imenitno ste spravljene.«

In kvartet se je vrišč in hehetaje zakadil v hotel, drl po stopnicah ter okupiral sobo.

»Diven razgled! Le poglej, Betka! Jezero, otok s cerkvico, grad! Joj, tu je prekrasno, Cenka!« se je radovala Alma.

»Ali, za boga, balkon je skupen!

Glej, Alma, obe sobi imata duri na isti balkon!« je tiho ugovarjal Cenka.

»Divje izvrstno!« je dejala Betka. »Saj Marko je kakor rojen za gardno damo.«

Alma in Betka sta bili docela zadovoljni in z otroško zvedavostjo stahitli po balkonu, iz sobe v sobo ter smatrali vse za »divje, divje romantično.«

A drugače Cenka. Morda jo je kdaj pilila kača, da se je zdaj bala vsake zvite vrvi? Kdo ve! Iстина je: Cenkina veselost je postala prisiljena in molče se je zamišljena ozirala po Marku ves dan.

Potem so se brzo sfrizirale, umile, in hajdi v »Toplice!« In nato po jezeru veslat — plavat — jezdit po hodu in obroču — skakat s trampolina ter se peč na »divje« vročem solncu. Ni jih motilo »švapčarjenje« topliških nemškut in nemškutarjev slovenskega, hrvaškega, srbskega in celo ruskega pokolenja. Uživalo so, in Marko je diskretno plačal vse.

Nato pa, aljo! v »Kurji park« pred kasinom, kjer je sviral ljubljanski gledališki orkester in so se munitice s hčerkami razkazovale kakor

koklele in jarčice. Sivolase, zavalljena ali kakor trska suhe matrone v belih, prozornih, skoraj dokolenskih taletah, — pa goske in goskice, vse bele, pute in putke, vse rožnate, čopke in kurice, vse sinje modre, vse tako strašno vesele in priljazne, vse le še za malo nijanso prozornejši in natančno dokolensko dekoltrane.

(Dalje prihodnjik.)

Vizije.

Kot ptič ogromen se je razprostrl temen oblak nad domovino mojo ... ah, meni žalostno je, da bi umrl, pozabil na bolest in žalost svojo.

Krvavo — medlo solnce izgoreva, za Brdi pada žalostno v zaton; ah, meni je, kot da mi v dušo seva — iz dalje slišim šteferjanski zvon.

Kolikokrat čez Sočo do Gorice prinašal mi o mraku je pozdrav: — tam, kjer so tiho sanjale vasice, kaj mrko zdaj vzdihuje iz daljav?

Kot ptič ogromen se je razprostrl temen oblak nad domovino mojo ... ah, meni žalostno je, da bi umrl, pozabil na bolest in žalost svojo.

Že prve sence legle so čez Kras, a daleč spodaj v bliskuj sinje morje, ob njem se smeje mesto, hrib in vas, pokojno v solncu sveti se obzorje.

Kolikokrat sedel sem sam na bregu, v bodočnost sanjal, vanjo veroval pod mano v cvetju vse — kot v prvem snegu ...

o, kje je zdaj moj sen, moj up ostal?

Kot ptič ogromen se je razprostrl temen oblak nad domovino mojo ... ah, meni žalostno je, da bi umrl, pozabil na bolest in žalost svojo.

Na Doberdob je pala noč ... nič se ne gane; če ptič se vzdrami, sence se vzbudijo in izpod zemlje glas zategnjen vstane — utihne spet ... pokojno mrtvi spijo.

Tam smo prežali v jarkih in se bñli, kdor vedel ni, vsaj slutil je — za kaj; kar še nas je — o, kaj smo pridobili? na Doberdob bi rajši šli nazaj.

Vem: mnog bo mlad še tam enkrat umrl — kaj bi mi sužnji vsi z mladostjo svojo? —

kot ptič ogromen se je razprostrl temen oblak nad domovino mojo ...

Igo Gruden.

kraška reka ter se prikažejo šele onstran reke ter gredo naprej v isti smeri; to kaže, da je promet čez reko minimalen, ker ni mostov, in zato vodijo od obeh strani k reki le večinoma navadne poljske ceste. Silno važno je tudi vprašanje regulacije Mure. Narasla reka naredi vsako leto ogromno škodo. Ne poplavlja samo obdelanega polja in travnikov, temveč izpodkopava in ruši na mnogih krajih rodovitna polja. Tekom časa si je reka naredila silno mnogo stranskih rokavov, tako da znaša širina reke s stranskimi strugami vred skoraj povsod en km (glej spicijalko). Tako je nastalo veliko število večjih in manjših otokov, poraslih z manjvrednim gozdom in grmovjem. Na vsak km svoje dolgotrajne je torej reka odtegnila kulturi približno en km² (100 ha) zemlje. Regulacija je se sicer za prejšnje vlade že začela, a na Murskem polju še dolgo ne dovoli. Treba bo torej regulacijo korenito izvršiti. S tem se polje ne zavaruje samo proti nadaljni škodi, pridobi se tudi mnogo zemlje kulturi nazaj, reka sama pa lahko postane važno prometno sredstvo — omogoči plovbo. (Nočem biti enostranski. Vse to velja tudi o Dravskem polju in o Dravi, ki je v tem oziru popolnoma slična Muri ter ravno tako nujno rabi regulacijo.)

Tudi železnicam bode treba posvetiti potrebno pozornost. Žalibog se ni izpolnilo moje pričakovanje, da dobimo železnico Radgono-Špilje. Ostal nam je samo torzo Ljutomer-Radgona. Tudi v Prekmurju smo pododovali kos železnice, ki pelje iz Sobote proti severu. Te dve železnici visite takorekoč v zraku; treba ji je spojit medsebojno in z drugimi železnicami. Brez posebnih težav bi se zgradila železnica Radgona-Sobota-Sp. Lendava, ker bi tekla vedno po ravnem polju. Ta bi spojitila obe zgoraj imenovani železnici medsebojno, priključila bi pa tudi železnico Sp. Lendava-Čakovec-Varaždin; železnico Radgono-Ljutomer bo pa neobhodno potrebno spojit s progo Ptuj-Čakovec. Ali se to zgodi čez Ormož ali Dravsko Središče, je približno vseeno, ker razliko tvori samo ena postaja Ormož-Dr. Središče. Tako bi na eni strani dobili zvezo s Čakovcem, na drugi pa s Ptujem in Mariborom. Če nam tudi kake klavzule v mirovni pogodbi z Avstrijsko republiko tudi zagotove olajšanje prometa po progi Radgona-Špilje, utegnejo te klavzule ostati samo na papirju. Nemci bodo lahko naš promet na tej progi ovirali in šikanirali kakor bodo hoteli. Ne samo iz teh, temveč tudi iz vojaških ozirnov bode treba torej progo Radgona-Ljutomer zvezati z Mariborom n. pr. čez Sv. Lenart, kakor je to pred nedavnim nekdaj predlagal v »Murski Straži«. Kakor vse kaže, čaka obilica dela. Najnujnejše je pa priskrbiti potrebne mostove in ceste, da se omogoči in plašja promet čez Muro ter tako vzhodna stran Murskega polja pritegne v svojo prehranitev Slovenjskih gor. Slovenske gorice pridelajo namreč veliko vina, a malo živeža; tudi tostranski del Murskega polja pridelava premo, da bi prehranil Slovenske gorice. Letos seveda Prekmurci ne bodo imeli preobilice, ker so jih boljševidi dobri oropali; toda prehranjevalna kriza utegne segati čez letošnje leto.

Most bi se naj postavil v bližini zdravilišča Radinci, to bi bilo znatno v prospeh tega zdravilišča; predvsem pa kje v bližini Ljutomera, ki je važno križišče cest. Iz Ljutomera grejo namreč važne ceste v Dr. Središče, Ormož, Ptuj, Ščavniško dolino, Radgono.

Velike važnosti je tudi šolsko vprašanje, ki ga bo vsekako treba korenito rešiti. Šolstvo je dokaj zanemarjeno; poučevalo se je v šolah v Prekmurju doslej v tujem duhu, v tujem, madžarskem jeziku. Beneški in prekmurški Slovenci so edini, ki so bivati doslej v tuj, nam neprijazni deželi, ni čuda torej, ako je bilo zlasti šolstvo popolnoma potujeno. To se sedaj mora spremeniti. Obstoječe, večinoma malorazredne šole bo treba izpopolniti, postaviti nove šole, učiteljsko pa zamenjati s slovenskim, narodnim osebjem. To velja za prekmurški del Murskega polja, kajti tostranski del je s šolami precej dobro oskrbljen. V obeh delih bi pa se morale v vseh večjih krajih upeljati meščanske ali pa kake strokovne šole, kakor je pač kraju primerno. Meščansko šolo imamo samo v Radgoni. V Ljutomeru stoji veliko lepo šolsko poslopje, v katerem je bila prej nemška šola, vse leto — prazno. Tudi v Soboti, Belotincih in Sp. Lendavi bi se v izpopolnitev ljudske šole ustanovila še kaka šola.

Predvsem bo pa treba za Mursko polje in za sosednje hribovje ustanoviti kake srednje šole. O tej zadevi sem pisal že v »Slovenskem Narodu« (glej štev. 74). Razlogov mi

ni treba naštevati. Mislim, da je dovolj tehen ta, da na vsem širnem Murskem polju in v njega bližini ni nikake srednje šole.

Pomislite le, da je združeno Mursko polje tako veliko, kakor vsa kotlina okoli Ljubljane od Vrhnike do Kamnika in Kranja. Koliko je tam srednjih šol, tu pa nobene! Tamkaj šest gimnazij in ena realka, tukaj pa samo ena meščanska šola. Murpoljci, zahtevajte od vlade srednjo šolo! Ako pa vam je poverjenost za uk in bogočastje ne bo hotelo dati, zedinite se in ustanovite si privatno srednjo šolo! Od začetka to ne stane veliko. Lokal se bo že dobil, pa tudi učne moči, ako bote jih le hoteli. — Le dvojce bi še rad omenil: ne kaže, da bi se event. srednja šola postavila na kak zakotni trg ali vas. Kajti ni dovolj, da učenec vtepa v se, kar se mu naloži v šoli; temveč treba je, da si razširi svoje duševno obzorje, kar je edino mogoče v kakem mestu. Naš največji in najmodernejši kraj in zajedno kulturno središče Murskega polja je pa Radgona z Gornjo Radgono. Ne kaže tudi, da bi postavili goriško gimnazijo v Radgono, kakor je nekdaj pred kratkim nasvetoval v »Jugoslaviji«. To bi le Italijanom dobro došlo, ki bi bili gotovo veseli, da bi se tega trna iz svoje pete iznebili na tako lahek način. Rekli bi, da na slovensko gimnazijo prostovoljno resigniramo, ker obstoječo sami prestavimo izven dežele.

Pa tudi v političnem oziru bo treba celo pokrajino preurediti. Ze svoj čas sem v »Slov. Narodu« poudarjal, da tvori Mursko polje s sosednjim hribovjem, ki ga obkroža od vseh strani, geografično enoto. Naj se ustvari torej tudi ena politična celota, za slučaj, da se uvedejo okrožja. Čemu Prekmurce deliti od nas, čemu umetni separatizem, ki ga je ustvaril kitajski zid ogrske državne meje, vzdrževati še nadalje ter tako ljudstvo in pokrajino po nepotrebnem deliti v dva dela? Kakor za savinsko kotlino (Celje) in dravsko kotlino (Maribor) se naj tudi za mursko kotlino (Radgona) ustanovi posebno okrožje. Mejo med mariborskimi in radgonskimi okrožjem naj tvori razvodje med Muro in Dravo, nekako splošna črta Čmurek — Sv. Tomaž — Strigova, pa ne zato, ker tvori ta črta, razvodje (beseda je vsled italijanskih pretenzij postala nekoliko odijozna), temveč ker je to v splošnem črta, od katere prebivalstvo gospodarsko teži na eni strani proti Murskemu polju, proti Ljutomeru in Radgoni, na drugi strani pa proti Sv. Lenartu, Mariboru, Ptuj, Ormožu in Dr. Središču. Meje ljutomerskega okrajnega glavarstva teko v splošnem v tej črti, meje radgonskega glavarstva bo pa itak treba spremeniti, ker je to okrajno glavarstvo zgubilo večji del svojega ozemlja. Naj se meje tega glavarstva prilično meji bodočega okrožja. Tudi utegne s časom postati teritorij mariborske okrožne sodnije v Mariboru preobširen, ako se mu pridruži še Prekmurje. Dobro bi torej bilo, ako bi se v Radgoni ustanovila okrožna sodnija. Prosim naj se ne prezirajo ti predlogi; Prekmurje še sedaj sicer ni močno obljubeno vsled krivične razdelitve zemlje. Toda zemlja je tako rodovitna, da se pridelava precej več nego prebivalstvo porabi. Pričakovati je torej, da se število prebivalstva kmalu znatno dvigne, kakor hitro bo izvedena agrarna reforma in bo zagotovljen mir in neoviran razvoj v gospodarskem in kulturnem oziru. Zgoraj navedene zahteve bodo potem prišle same od sebe in izvesti bo se moralo vse, kar bo se sedaj ob preureditvi opustilo.

Poreče kdo, da je Radgona preblizu meje in zato nikakor ne more biti sedež za tako važne institucije. Mislim, da je lega Celovca mnogo manj varna (ker je v ravnosti razdalji od tujdržavne meje obdan od treh strani, dočim se Radgoni bliža nemška meja le v toplem kotu), in vendar ostane najbrže glavno mesto Koroške.

Sicer pa se lahko nastani v Radgoni trajno oddelek vojaštva, saj je bilo tudi prej tukaj stalno vojaštvo. Kasarna je torej na razpolago. To bi se moralo zgoditi ne samo v varstvo Radgone, temveč celega Murskega polja, ker je Radgona po svoji legi takorekoč ključ do istega. Primeren bi bil oddelek konjenice, kar bi utegnulo biti važno za konjerejo na Murskem polju, ki je že doslej slovelo po svoji dobri pasmi ter bilo vsako leto častno in uspešno zastopano pri dirkah v Mariboru, Gradcu, Dunaju in tako dalje.

M. R.

Spominjajte se zaklada „Slov. sokolske zveze“.

Klic od Soče.

Ljubljana, dne 1. sept. 1919.

Leta so, odkar smo prišli k Tebi v tvojih, polni strahu in obupa; pri Tebi smo našli zavetja in v Tvojem pokroju so se nam mirila srca v katerih se je iz groze in obupa, med razvalinami rodnih domov, zbudil en sam velik krik: O domovina, Ti večno naša, reši nas, reši nas, pomagaj nam!

Kolikokrat, dan za dnem, smo tukaj na tvojih pokojnih gričih vpirali pogled proti zapadu in prisluškovali oddaljenemu gromu, v katerem so se rušili naši domovi! Stiskali smo zobe in dušili solze in iskali v Tebi in Tvojih otrocih zarje bodoče svobode; plaho smo poslušali Tvoje temne grožnje in čakali, da vstaneš in mi s Teboj in da nas rešiš. Kolikokrat nam je bilo obupati in vendar, prišlo je! Vstala si, kakor smo pričakovali in v enem edinem zmagovalnem kriku si oznanila svetu svojo svobodo.

Kako smo si sedaj s Teboj in za Tebe planili, kako smo vriskaje oglašili na robovih naših Brd in Krasa, na bregovih Jadrana Tvojo slavo in svobodo. Bili so trenutki svetli kot žarek, topli, da so gorela srca. Kako so se utrnili naglo!

Domovina, svobodna in združena, pričakovana od davnine, v trpljenju in boju, muki in razvalinah; iz ječ smo stezali k Tebi roke, čakali in štelj minute, naše hrepenenje je plavalo do neba in strmelo k Tebi, in Ti si vstajala.

Kako smo bili tedaj srečni! Zatajevana volja, vzbijane toda neukročene sile so v razmah odprle na stečaj pot solncu. Kako je zagrmelo naše navdušenje v eni edini visoki pesmi, v enem edinem neizmernem kriku: Živela Jugoslavija!

Vsa neizmerna moč stotisočev ob Soči in Jadrani je čakala udano in voljno tvojega klica, domovina.

Gorica, Ti belo mesto, naše hrepenenje in naša nejmerna bol, še nikdar nisi tako žarela, vsa v solcu in s teboj vsa zemlja do roba zlatih Brd! Trst, ti nemirno mesto našega boja in ustvarjanja, na stečaj si odprl svoje roke bogastvom sveta, ki so hrepenela k Tebi in morje, ti končno in za vekomaj naš, ti edini verni in pravi naš stražnik!

Saj smo čutili v Tvojem upornem molku grožnjo bodočega boja, saj smo slutili v Tebi, domovina, in Tvojem narodu jekleni korak bojevnikov naše majske deklaracije, že smo Te videli prihajati in smo okrasili svoje domove za dostojen sprejem!

Kakor nevesto smo Te čakali, toda Ti nisi prišla.

Zakaj, domovina, zakaj si to storila?

Klicala si nas na svoje meje in mi smo šli, kamorkoli si nas poslala. Čakali smo in upali in trepetali, toda v svojem zmagovalnem veselju si pozabila na nas. V rajanju je ugašalo tvoje navdušenje in široko nebo tvoje svobode, ki se je razpelo do tvojih skrajnih koncev, se je krčilo.

Blagoslovljena bodi tvoja Gospa Sveta, tudi mi smo zanj kraveli, blagoslovljena bodita zeleni Štajer in Prekmurje, tudi tam so Ti mejniki naši grobovi!

Zakaj si pa obrnila svoj pogled od zapada?

Združena si, edina in svobodna, z močjo svojih vojsk si zasadila svoje mejnike na severu in rešila svoje sinove, kateri so danes združeni, in srečni v Tebi.

Mi pa blodimo še vedno po Tvojih širokih, življenja polnih cestah, edini nesvobodni, še bolj nesrečni kot kdaj. Blešči se nam od solnce Tvoje svobode, ker v njega svetlobi še jasneje gledamo svojo črno sužnjost. Občudujemo Tvojo lepoto in Tvoje bogastvo, občudujemo srečo Tvojih otrok, ki mirno živijo v svojih belih hišah. Blagor Tebi in blagoslovljena bodi Ti in Tvoji otroci!

Kaj moremo mi za to, da naše hiše leže v prahu, da so nam danes naši domovi ječe in da v nas ni pokoja! Vsak trenutek in vsak dan nam prinaša novo bol, hujšo od včerašnje in dan za dnem štejejo brezupno ure, dneve in mesece, ker verujemo Vate, ki si edina.

Seststotisoč domovina, nas čaka, upa in obupa, toda v nas gine celo vera Vate.

Svet že izreka nad nami svojo obsodbo, ki je naša smrt. Mi pa smo še polni življenja in moči in preveč je v nas še volje do tega življenja, da bi poginili.

Vemo in čutimo, danes nas rešiti ne moreš!

Ko bi nam dala vsaj utehe, ko bi nas, svoje otroke, vsaj prižela k svojem srcu in nas podprla, da ostanemo močni za bodoče dni!

Niti tega nam ne storiš!

Preganjani in ponižani prihajamo k Tebi in Te prosimo kruna; bogato je obložena Tvoja miza, nam pa ga režeš trdo in po mačehovski kot pastorkam. Tvoji nekdanji najboljši, kakor si nas sama zvala v svojih mračnih dnehi, smo Ti danes le breme in nadloga. Razdedinjeni Te prosimo dela. Te prosimo strehe, koščka zemlje, kjer bi se ogreli. Naša deca, izgnana iz svojih šol, oropana svo-

jih vzgojiteljev, prihaja k Tebi in čaka, da ji odpres na stečaj svetlišča svoje znanosti, da ji daš nauka in ustvariš iz nje zdravo, zavedno in zvesto pokolenje. Uboga je kot smo mi vsi, zato Te prosim tudi kruna in zavetišča. Kako bi njej ne dala, saj je ona naš edini up, naša svetloba našega odpora in glasnjica našega odrešenja, ki mora priti.

Ker že nas ne moreš vseh rešiti, daj nam vsaj tem, ki prihajamo k Tebi, kruha, daj pomoči in opore, da bomo mogli varovati zase in za Te svoje domove ter jih ohraniti v neenakem boju, ki nas čaka, — v Tebi in radi Tebe močni, — do velikega dne našega osvobođenja.

V Tebi in Tvojih otrocih iščemo volje in moči, iščemo ljubezni in razumevanja, ali res, da niti tega ne najdemo!

Z grozo in žalostjo opažamo dan na dan, da ni dovolj ljubezni, da ni dovolj volje, komaj nekoliko sočutja. Kako naj varujemo to, kar so naši dedi skozi stoletja ohranili za Te, ako nas Ti danes v naši najtežji uri, tako pozabliš?

Proklinjali bi Te domovina, pa kletve ne more iz srca, ker je v njem preveč ljubezni. V strahu in žalosti in razočaranju Te še vedno blagoslovljamo, ker Te ljubimo bolj kot kdaj prej.

Je v nas obup in strah, toda kljub vsemu še niso obupali popolnoma nad seboj in Teboj, ker ne moremo, ker bi to bila naša smrt. Smo nesrečni, ubogi in teptani, toda v nas je volja, in dovolj odločnosti in v Tebi najdemo tudi dovolj moči, da ostanemo in ohranimo sebe in svojo zemljo sebi in Tebi.

Vsaj sedaj, ko že bide dvanaesta ura naše usode, domovina, vzdrmi se, ne daj nam poginiti.

Tam od zapada, od krvave Soče in Jadrana čuj groze in obupa polni krik, klic tudi v nesreči in zapuščenosti zvestega svojega naroda, klic šeststotisoč src: Domovina, Ti draga in ljubljena, Ti svobodna in srečna! Ne zabi nas in reši nas, veruj v nas in našo zvestobo, kakor mi verujemo Vate, da bo tudi iz naših src nekoč planil klic zmagovalja, klic v Teboj za večno združenih, svobodnih in srečnih otrok, klic naše vere in upanja: Živela Jugoslavija!

Dr. Slavko Fornazarič.

Politične vesti.

Radgono zahtevamo! LDU. Ljubljana, 2. sept. Predsedništvu deželne vlade za Slovenijo so dospeli iz Radgone od 1. t. m. nastopne protestne brozjavke: Z ogorčenjem smo izvedeli, da se potrjuje vest o pripadnosti Radgone z okolico Nemški Avstriji. Kot zastopniki radgonskih Slovencev najodločneje protestiramo proti nameri, izročiti desetstoteke naših ljudi v nemške kremple. Pozivljamo deželno vladu, da naš protest brozjavno naznani jugoslovanski delegaciji v Parizu in ji pove, da naše ljudstvo tukaj preklinja to vrtoglavo politiko in ne privoli v noben kompromis. Radgona z okolico je slovenska zemlja in mora ostati združena z Jugoslavijo. Narodna Obrana. — Neizprosno stojimo na naših mejah in nikdar ne pripuščamo naše vrlo slovensko ljudstvo švabskemu žrelu. Radgona in okolica je bila in bo slovenska. Z nje izgubo nam zadene žgoče rane, ki ne bodo poprej izlečene, da dobimo, kar je naše. Sporočite to naši delegaciji v Parizu, da naj razume vsebino tega klica ter da ne priznava z nobenim pogojem kompromisa napram naše zemlje lačnemu tujcu. — Radgonski Sokol. — Doznava se, da je Radgona z okolico postala predmet kompromisa in da nas hočejo Nemci oropati novih desetstotisočev Slovencev onkraj Mure na štajerskih tleh; vse naše cvetoče delo je s tem uničeno. Naznanite takoj naši delegaciji v Parizu, da ne privolimo v to narodno smrt in da Radgona z okolico mora pripasti Jugoslaviji. Med tukajšnjimi Slovenci vlada velikansko ogorčenje. Storitve vse, kar je mogoče storiti, da se rešimo pogina. — Tiskovna zadruza, Murska straža, Izobraževalno društvo. — Po notici v »Freie Presse« se je sklenil v Parizu kompromis, da odpade v Mariboru plebskit. Zato pripače Radgona Nemški Avstriji. V imenu danes tu v Radgoni zbranih Slovencev iz Radgone ter popolnoma slovenskih vašj severno od Mure, to so Zetinci, Dedonci, Zenkovi, Slovenska Gorica, Poterna in Stara Ves, vse okoli 10.000 Slovencev, prosim, da se brzojavno protestira proti lažnivim in nesramnim poročilom dr. Kamnikerja, ki je bil za vse vojne na čelu vsenemstva in je danes vsenemec, kakor lahko potrdijo to maloštevilni radgonski Nemci, katerih se je pri izdaji legitimacij našlo 111 in ki so vsi priseljeni iz Nemške Avstrije. Radgonski Nemci sami izjavljajo, da se, ako so odrezani od Prekmurja in slovenskega dela južno od Mure, morajo ali izseliti ali pa prositi, da pripadejo Jugoslaviji. Veliko razburjenje dela med Slovenci, da velja pangerman Kamniker več kot lojalni Jugoslovani, ki se že v naprej boje maševanja Nemcev, kateri že danes grozijo, da bodo s Slovenci pošteno pomeli. Prosim brzojavno nujne intervencije v Beogradu in pri delegaciji v Parizu. — Klobuč, vladni tajnik.

Šoštanj. Dne 26. avgusta t. l. se je ob navzočnosti in s pripomočjo odposlanca okrožne organizacije J. D. S. v Celju g. Vekoslava Spindlerja, urednika glasila »Nova Doba« itd. ustanovila v Šoštanju krajevna organizacija JDS. Obisk dotičnega sestanka je bil prav zadovoljiv, enako razveseljivo — umevanje položaja od strani navzočih. — S tem se je v Šoštanju dolgo pogrešana in prepotrebna politična organizacija, ki ima kakor v ožilna moč nalogo, da izkoristi že krasno razvito delovanje vseh naših kulturnih društev in gospodarskih društev v narodno politično svrhu. Skrbeti ima, da se vsestransko narodno delo osredotoči in uporabi v oni smeri, ki daje slovenskemu narodu največjo korist! Želimo, da gre slovensko občinstvo novo ustanovljenemu odboru v vsakem oziru na roko! — J. S.

— **»Delijo nas.«** Današnji »Slovenec« je o Prekmurju priobčil dopis iz Pariza, ki popolnoma opravičuje nastop dr. Ilešiča v tej zadevi. V čerajšnji »Slovenec« pa je radi iste stvari ostro in osebno napadel dr. Ilešiča. Naj sodi o sebi sam!

Parlament na oddihu. Beograd, 2. septembra. Danes je večina opslancev odpotovala v domovino za teh par dni, dokler traja odgoditev parlamenta. Demokratski poslanci bodo referirali pokrajinskim izvrševalnim odborom stranke o zunanem in notranjem političnem položaju, o razvoju krize od početka pa do sedaj in o pogajanjih za rekonstrukcijo kabineta, kakor tudi o okolščinah, ki so dovedle Demokratsko zajednico do tega, da je nastopila v stvarnih vprašanjih nepopustljivo, v osebnih pa je popuščala.

Slike iz sedanjega parlamentarnega življenja. Beograd, 2. septembra. Poslopie Narodnega predstavništva je vsled odgoditve parlamenta zelo slabo obiskano. Po klubih je le malo poslancev, ki rešujejo svoje nerešene akte, v kuloarjih se vidi novinarje, ki se interesirajo za potek pogajanj za rekonstrukcijo kabineta. Iz raznih krajev naše kraljevine je dospelo v Beograd več deputacij, zastopnikov ameriških rojakov, beguncev iz Istre. V stenografski dvorani se izdelujejo nemoteno novi zakonski predlogi, ki se bodo predložili parlamentu v bodočih sejah. Narodni poslanci diktirajo tu svoje različne predloge in osnove. — Med tem časom so se dogovorili med posameznimi strankami že pričeli. Opozicijske stranke iščejo previdno stike z vlado. Gospod Protić, ki je včeraj izjavil, da je težko bolan, je prišel danes že ob 9. uri k ministrskemu predsedniku Davidoviću na konferenco zdrav kot riba. — Seje Narodnega predstavništva se bodo nadaljevale v torek, 9. t. m. Vršilo se bo drugo branje zakonske predloge o proračunskem provizoriju za ta mesec in kakor se upa, tudi za mesec oktober. Ker so postavke za mesec september omejene na minimum, se bodo morale zvišati nekatere postavke v proračunu za mesec oktober. V raznih ministrstvih se dela s polno paro pri izgotovitvi novih zakonskih predlogov, ker je bilo delo vsled raznih sporov in radi skoraj mesec trajajoče krize zelo zastalo. Izvršujejo se razna predmeta tako n. pr. osnova za razdelitev naše države na volilna okrožja. Ministrstvo za prehrano je pospešilo svoje delo zlasti kar se tiče dogovorov s Češko, kar je prejšnji minister prehrane zelo zanemarljivo. Tako je n. pr. zelo pereče vprašanje dobave sladkorja, katerega je že večja množina plačana, ki pa doslej še ni dospela v našo državo. Tudi v ministrstvu za socialno politiko se mora delo pospešiti, ker je delo zastalo in je treba pričeti tam, kjer je Korač nehal predno je prišlo to ministrstvo v klerikalne roke. Pod klerikalnim vodstvom ni prišlo ministrstvo niti za korak naprej, ker so smatrali nekateri od klerikalcev imenovani uradniki za svojo dolžnost, brigati se v prvi vrsti za strankarske interese in poročati raznim klerikalnim listom, ne pa delati v ministrstvu za blagor ljudstva. — Danes so se vršila pogajanja vlade z radikalci in Narodnim klubom. Obe ti stranki ste pokazali veliko pripravljenost in popustljivost, tako da je upati, da pride do sporazuma. Kakor se je izvedelo, je zahteval Protić zase ministrstvo za konstituantno. Ta vest je zbudila veliko senzacijo. V radikalnih krogih se tolmäči to tako, da je Protić, ko je uvidel, da ni verjetno, da si pribori notranje ministrstvo, sklenil, da ne prevzame zaradi svojega slabega zdravja nobenega večjega resorata. Tudi Narodni klub se je danes pogajal z ministrskim predsednikom in je večina kluba ostala tu, ker je upala, da se bo vprašanje njihovega vstopa v kabinet rešilo že na današnji seji ministrskega sveta. Kakor izvemo, odločitev se ne bo tako kmalu padla, ker bo vlada pred končno rešitvijo krize temeljito

Proučila vse konkretne predloge opozicijskih strank.

Križa ponehuje. Včeraj so se nadaljevala pogajanja Demokratske zajednice z radikalci in Narodnim klubom radi rekonstrukcije kabineta. Napetost med strankami je popustila in obstaja samo še pri Jugoslovanskem klubu, kateri je ostal v parlamentu popolnoma osamljen. Sprito tega moremo povsem mirno prepustiti »Slovenec«, da se prekora o zmagah in porazih. Noče priznati, kar vsakdo vidi: demokraci so bili od vsega početka za koncentracijo, in sicer z ozirom na zunanji in notranji položaj. Zeleni so, da naj se zasedejo strokovna ministrstva po strokovno čim najbolj usposobljenih možih. Ko so se uprli radikalci, češ, da nočejo delati pod demokratskim predstvom, je Demokratska zajednica na svo moč vabila SLS, da vstopi v koalicio, dobro vedo, da bodo radikalci takoj retirirali, čim vidi, da se tudi brez njih da državi živeti. Historična pogreška SLS je, da je ta važni trenutek zamudila in se na svo moč vrgla v boj z radikalno stališče. Ko je prišla stvar na vrhunc, so radikalci prosili za nova pogajanja, katerih pa demokraci niso začeli samo z njimi, temveč tudi z Narodnim klubom. S svojim postopanjem se je Jugoslovanski klub izključil sam. Danes je ta klub izven vsake kombinacije. Ako bo vsled tega SLS ostala izven vlade, naj se za to zahvali svojim poslancem. »Slovenec« veseli, da je v prvem branju parlament sprejel samo eno dvanaestinko. Pri tem zamočuje dvojice: prvič, da je bila ta dvanaestinka proti glasovom njegovih pristašev in nekaterih radikalcev dovoljena z velikansko večino brez vsake koncesije od strani vlade, katere je samo v dogovorih, da državi zagotovi redni potek poslov, zahtevala dvanaestinko, da se morejo potem pogajanja med prvimi in drugimi branjem skloniti. Drugič: pozabil je, da prvemu branju sledi še drugo in tretje branje, ker se lahko sklenejo tudi take stvari, ki v prvem branju niso bile glasovane. Humoristično vpliva današnja »Slovenčeva« brzotavka, v kateri Jugoslovanski klub naznanja, da je glasoval za člen 2, 3, 4. proračuna. Torej je gospodo vendar nekoliko sram, da so glasovali proti carinskim olajšavam. Seveda nova trditve ni resnična. »Slovenec« naj le gleda v zapisnik, je - li jo more dokazati. Zdi se, da račun s tem, da je po danem glasovanju običajno prav naglo poslovaje brez vsake pozornosti, ko se poslanci večino delo razhajajo in se razmerje glasov niti ne konstatira.

Pogajanja z radikalci. LDU. Beograd, 2. sept. Neodvisni list »Politika«, ki je prišel včeraj izhajati, prinaša nastopno sliko o parlamentarnem položaju: Parlamentarni položaj se je včeraj včerajšnega dneva toliko popravil, da je bil sprejet včeraj proračun. Pregovori med radikalci in demokraci se nanovo nadaljujejo. Ker pa je g. Stojan Protić bil včeraj nekoliko bolan, so zato odšli delegati demokratske zajednice v njegovo stanovanje in so tam nadaljevali razgovore. Predvsem so obvestili g. Protića, da se je demokratska zajednica odločila, da ne more pristati na nobene koncesije glede agrarne reforme. Zdi se pa, da se radikalci v marsikaterih točkah strinjajo z nazor g. Draškovića glede rešitve tega važnega vprašanja. Trdi se, da se bodo radikalci v tem vprašanju zedinili z demokraci, če bi postal minister za agrarno reformo g. Mijorad Drašković. Kakor se zdi, je demokratska zajednica to novo zahtevo starih radikalcev sprejela in je treba samo še, da se obe strani sporazumeta glede tega, kdo bo minister za notranje stvari.

Zaradi Bolgarov. Beograd, 3. septembra. V izloženem oknu »Pravde« je danes na ogled svojerodno pismo bivšega ministra dr. Korošca, v katerem odločno dementira, da bi se bil ljubljanski »Slovenec« kdaj zavzel za Bolgare. — Poleg pisma so rdeče prečrtani članki »Slovenca«. Op. ur.: 20. avgusta je priobčil »Slovenski Narod« pod vtiskom vesti, ki so jasno pričale, da Bolgari in Italijani delajo po skupnem načrtu in da so si Italijani kupili pomoč nekaterih brezposelnih elementov v Bolgarski, članek, ki je ostro nastopil proti favoriziranju Bolgarske od strani Antante. Napram temu je »Slovenec« takoj nastopil, in sicer 21. in 22. avgusta v celim članku, v katerem je brnil Bolgare. Zavzemal se je proti naši zahtevi, da mora Bolgarska biti v polni meri poklicana na odgovornost za neizmerno škodo, ki jo je prizadela Srbom. »Slovenec« se je proti temu oglasil, češ, da je treba dati za pomirjenje sovrastva. Tudi mi smo tega mnenja. Toda pot, katero Srbom priporoča v tem ožiru katoliško glasilo, ni pravilna. Tretjina Srbije je bila po Bolgarih upuščena, cela sela uničena, vsi prebivalci umorjeni, mela prebivalstvo odgnano v najstrahotnejše razmere, ljudje trpinčeni, če se niso hoteli priznati za Bolgare. Taka stvar se ne pozabi. Najboljša pot v pomirjenje je, ako krivici prizna svojo pogreško ter jo poravnava, to je: krivce kaznuje in plača škodo, v kolikor se jo sploh more z denarjem pokriti. Sovrastvo bo trajalo mnogo dalje, če Bolgarska vsled napačne antantne politike škodo plačala ne bo. Ako jo plača in ako se ves narod potrdi, Srbom dati zadostne, potem je gotovo, da poravnava nastopi poper. Vsled tega smatamo, da smo zavzeli pravilno stališče.

šče. Še bolj pa je obsojanja vredno, da klerikali v Beogradu taje to, kar v Ljubljani pišejo. Slovenci za svoje neurejene meje zahtevamo od Srbov in Hrvatov mnogo napora. Čim več napak v politiki, tem težje izpolnimo, češar bi nam bilo težje. Ena taka napaka je bila »Slovenčeva« obramba Bolgarov, nadaljna pa Koroščevo taje, katero je danes v Beogradu razkrinkano v izloženem oknu »Pravde«.

Avdijenca. Beograd, 2. sept. Prestolonaslednik regent Aleksander je sprejel danes v posebni avdijenci dr. Ivana Čoka. Regent se je informiral pri dr. Čoku, ki se je ravnokar vrnil iz Pariza, o situaciji naše delegacije v Parizu.

Pogajanja za trgovinski dogovor z Nemško Avstrijo. Beograd, 2. septembra. Kakor znano, se vrše v trgovinskem ministstvu pogajanja za rekompensacijski trgovski dogovor z Nemško Avstrijo. Kakor izveemo, se te konference bližajo svojemu zaključku in bo dogovor podpisan že v prihodnjih dneh.

Kompensacijska pogodba z Nemško Avstrijo. Beograd, 3. septembra. Kompensacijska pogodba z Nemško Avstrijo je bila včeraj od ministrstva odobrena in podpisana. Po tej pogodbi ima Nemška Avstrija najprej založiti večji znesek v zdravi inozemski valuti, potem pa se bo promet z v pogodbi naštetimi, jako številnimi predmeti, čim hitreje izvršil po načelu kompenzacije. Druga pogodba, ki se tiče takozvanega blaga manjše izvozne vrednosti, je istotako odobrena in sloj na kompenzacijem načelu. Z ozirom na to, da je Avstrija s svojimi nakupi pritiskala na cene, treba sedaj še določiti, preko kakšne organizacije se bo blago od naše strani, to so predvsem živila, prodajala Avstriji. Odločitev v tem pogledu še ni padla, vendar je gotovo, da bo vlada razliko med cenami doma in med cenami na svetovnem trgu pridržala v primerni obliki sebi, da z njimi odmore ubožnim slojem.

Razmere ob Plavi. Pred mnogimi težkimi vprašanji, ki se jim italijanska vlada ne upa pogledati v oči, ni najlažje vprašanje, kako ustvariti kolikortoliko znosne razmere v pokrajinah, ki jih je zasedel in uničil tekmo vojne sovražnik. Bolonjski »Il Resto del Carlino« opisuje v svoji številki od 28. avgusta pod naslovom »Zalostna krvolictva v piavskih pokrajinah« vso bridko realnost. Navaia slučaje pobojev in pokolov med vojaštvom in prebivalci, slika obupno stanje vračajočih se beguncev in mogočnost vojaške uprave. »Resto del Carlino« je mnogo preveč razborit list, da se ne bi zavedal posledic, ki bi lahko nastale vsled njegovih odkritij. Če se je navzlic temu odločil za objavo teh dogodkov, je to storil pač zato, da opozori vlado na nevarnost razmer; vendar se je potrudil, da je dal dogodkom čisto lokalni značaj. Znano je, da je po kobarškem porazu prebivalstvo v blažnem strahu pred sovražnikom zapustilo vse in se valilo s premagano armado vred proti notranosti dežele. Sovražnik, ki je sledil, ni samo poropal vsega, ampak se je tudi naravnost potrudil, da je vse tako uničil, da ne bi pozelenela trava, kamor je stopil. Domovina je sprejela begunce zlepa ali zgrda, na rokah jih ni nosila, gotovo pa je, da po svoji navadi ni štedila z lepimi — besedami. In ko je postala na zimo pokrajina osvobodena, je mati domovina z lepimi besedami pokazala zopet beguncem pot proti severu. Položaj je postal težak, za Italijo dvakrat težak. Begunci so prihajali brez sredstev, pokrajine opustošene, hiše in poslopja uničena, država sama na koncu sredstev. Ker obup navadno ne rodi poguma in podjetnosti, ampak pohlep po uživanju, se je začelo ljudstvo brigati za danes in mu ni bilo dosti mar, kaj bo jutri. Poleg tega se je razvila v celi Evropi in menda tudi drugod med vojno strast veživanja, komednega življenja in lenobe ter pijančevanja. In udobnega življenja se človek mnogo težje odvadi kot privadi. K dejstvu, da država ni mogla pomagati, ljudstvo samo pa tudi ne, in ni poleg tega prineslo s seboj lastnosti, ki so potrebne za samopomoč, so se pridružile še druge težave in nepravilke. V Italiji ni imel pred in med vojno vojak tistega ugleda med ljudstvom, kakor na pr. v Prusiji, saj je imel za seboj samo tradicije večjih ali manjših porazov. Ko pa je Italija dobila največjo bitko svetovne zgodovine, bitko ob Piavi, je italijanskemu vojaku naenkrat zrasel greben in je hotel zavzemati stališče nekdanjega svojega pruskega zaveznika. Narod pa je instinktivno čutil, da ni vse tako, kakor si misli vojaštvo, in begunci so poleg tega imeli pač vedno pred očmi beg italijanske »zmagovite armade« po Kobaridu in ko so se vrnili, so jim razvaline vse to vnovič pričarale pred oči. Nehote so začeli to razdejanje pripisovati nezmožnosti vojaštva. Tu je bil prvi kamen spodbite v odnošjih med vojaštvom in prebivalci. Kmalu pa je prišel še drugi. Sončno, moč stare šole, ni mogel in ni hotel razumeti modernih idej, stal je na stališču, da dobi država samo to, kar lahko brani z orožjem. Zato ni hotel demobilizirati ob koncu vojne, ampak je skušal armado še pomnožiti in italijanski listi so se posebno trkali, da ima Italija naimočnejšo armado na svetu. Ker pa je vedel, da se vojaška disciplina ne bo utrčila med časom, ko bo vojaštvo brezdelno postopalo, je skušal ohraniti vojaštvo neokuzeno s tem, da mu je dal neomejeno oblast in predpo-

vice. S tem ga je hotel odtrgati vplivu beguncev. S tem pa je samo izganjal vruga z Belcebubom, razširil je prepad med vojaštvom in prebivalci in ustvaril položaj, iz kakršnih se navadno porajajo — državljanske vojne. — P. P.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Ogrožena Baranja. LDU. Beograd, 2. sept. Povodom najnovejših vesti, da bo Baranja z okolico pripadla Madžarski, so se organizirali tamonjski Srbi, Bunjevci in Madžari v namen, da preprečijo to namero. Mnogobrojna deputacija, v kateri bodo zastopane vse omenjene narodnosti, bo odpotovala v Beograd, da zaprosi vlado, naj napne vse sile, da ostane cela Baranja v kraljestvu SHS.

Davek na javne zabave. LDU. Beograd, 2. sept. Minister za prosveto je v sporazumu z finančnim ministrom izdelal zakonski načrt o davku na javne zabave, v katerem se nahaja določilo, ki se tiče monopoliziranja bisokopov. Od dohodkov bo pripadlo državi okrog 10 milijonov dinarjev. Tri četrtine dohodkov bo prejemala država, eno četrtino pa bo odstopila država v korist sirotam onih mest, v katerih se zabave prirejajo.

Neodrešena domovina.

Projekti glede Reke. LDU. St. Germain, 2. septembra. (Dun. kor. ur.) »Excelsior« doznava z italijanskim krogom, da bo postala Reka s precejšnjim delom svojega zaledja vmesna država. Reka sama bo dobila poseben statut, ki bo zavaroval njen italijanski značaj. Vrhovno oblast te države bo izvrševal petčlanski odbor, ki bo sestavljal iz 2 Italijanov, 2 Jugoslovancev in enega reškega meščana. Zader bo baje postal svobodno mesto.

Kako postopajo Italijani v Dalmaciji. LDU Split, 1. septembra. (DKU) Iz Šibenika javljajo: Italijanski vojniki povzročajo vinogradnikom veliko škodo s krajo grozdja, smokev in sadja sploh. Ako se posestniki pritožujejo, jim italijanske oblasti samo obetajo, da bodo potrebno ukrenile, da se jim povrne škoda, toda ničesar ne izvedejo. — Te dni se je smrtno ponesrečil 13leten deček Lovro Mate, Petrov iz Črnice v Šibenickem okraju z bombo, ki so jo vrgli na polje italijanski vojniki. Vse je dognano in jasno, zato tudi italijanski časniki tega niso utajili, kakor imajo navado drugače. Italijani so plačali pogreb in obliubili družini pokojnega denarno odškodnino. — Italijanski avtomobilni drve z vrtoglavo brzino po najbolj prometnih mestnih ulicah, zato se dogajajo vsak dan nesreče. Dosedaj se je ponesrečilo pod avtomobilom nad 20 otrok iz Šibenika in nekaj odraslih. Pred okroglim sodiščem se vrše radi tega vsak teden sodne razprave. Zasedbena oblast za to dobro vé, toda noče ničesar proti temu ukreniti. — Italijani nadaljujejo rekviriranje sob, kleti in skladišč. Rekvirirajo seveda le našim ljudem, nikakor ne Italijanom. Dne 23. avgusta so zahtevali, da okrajna gospodarska zveza odstopi svoje skladišče, dasi ga niso potrebovali. Zadržila je imela 12.000 kg žvepla, ki ga ni vedela kam spraviti. Ko je vprašala glede tega italijansko oblast, ji je ta odgovorila, da ga lahko vržejo v morje, skladišče pa se mora izprazniti. Italijani ne izplačujejo našim ljudem tudi nikake najemščine. V Šibeniku je več posestnikov, ki že osem mesecev niso prejeli niti beliča. Ako se kdo pritoži, mu zasedbena oblast zagrozi s temnico. Dne 21. avgusta je stopil gostilničar Ante Baljaka pod pristojne oblasti, da zahteva dogovorjeno najemščino po 10 lir na dan za gostilnico, ki so mu jo Italijani zasegli pred 7 meseci. a mu niso dosedaj še ničesar izplačali. Dejali so mu, da mu dajo po 2 lire na dan in mu zagrozili, da ga zapro, ako bi zahteval več. — Deželni šolski svet v Zadru, ki mu načeluje Domjakušić, je pozval voditelje vseh šol v Šibeniku in v okolici, da pošljejo pod osebno odgovornostjo šolskega nadzornika cenilne liste, da se prepriča, da - li se je uvedla nova praksa ocenjevanja. ki so ga predpisali Italijani. Učitelji cenilnih listov niso poslali, nego enodušno izjavili, da se nova praksa ni uvedla, temveč da se je šolsko ocenjevanje vršilo na podlagi obstoječih predpisov.

Slovanski svet.

Trupla članov carske rodbine. LDU. London, 2. sept. (ČTU.) Iz Omske se poročajo podrobnosti o bodočih kazenskih razpravah proti 163 udeležencem na umoru carjeve družine. Komisiji, katero je svojčas odposlala omskova vlada na poprisko, se je posrečilo najti trupla velike kneza Sergija, velike kneginje Elizabete in drugih članov družine Romanov. Umorjeni so bili v Permu, blizu ondi, kjer so bili usmrčeni, pokopani v skupnem grobu. Trupla, ki jih je bilo po večini mogoče spoznati, so odpravili v Omsk. Nikakor pa ni bilo mogoče najti trupel carja Nikolaja in njegove soproge. Preiskava je dognala, da sta bili trupli carske dvojice takoj ob pričetku pokolja razsekani in na grmadi sežgani. Za carsko dvojico je bil umorjen presto-

lonaslednik, ki je moral gledati umor svojih staršev. Tudi njegovo truplo je bilo sežgano. Odkritje groba, v katerem so se nahajala trupla carjeve družine, je pripisovati čudnemu naključju. Pes ene izmed carjevih hčerk, ki je ostal pri nekem kmetu v bližini, je vsak dan tekal na prostor, kjer so ležala pokopana trupla umorjenih. Ker se je to ponavljalo, so mu sledili in na ta način je bilo mogoče najti skupni grob, čigar sledove so skušali morilci skrbno izbrisati. Trupla so bila popolnoma oropana. Poročilo preiskovalne komisije o umoru ruske carjeve družine bo prevedeno v več jezikov in izročeno evropski javnosti kot dokaz za krivdo boljševikov na tem grozodejstvu. Poročilo bo objavljeno o početku kazenske razprave z drugimi spisi vred.

Zavezniki.

Romunski kralj v Černovicah. LDU. Bukarešta, 2. sept. (ČTU.) Romunski tiskovni urad javlja, da je romunski kralj Ferdinand včeraj došel v Černovice.

Irsko vprašanje. LDU. St. Germain, 2. septembra. (Dun. kor. ur.) Londonski poročevalec lista »Chicago Tribune« doznava, da bo Lloyd George takoj po svojem povratku z dopusta sprožil irsko vprašanje. Ako bi se sedanja večina v poslanski zbornici upirala njegovi nameri, uveljaviti Homerule, bo Lloyd George apeliral na deželo samo. Poročevalec je preverjen, da bo Lloyd George proti ulstrovcem nastopil po potrebi tudi z oboroženo silo. Z druge strani poroča »Matin«, da bo Edvard Carson te dni v Belfastu osnoval novo kampanjo proti Homerule. Njegov sklep, obnoviti delovanje unionističnih klubov, od katerih je leta 1912 vsak postavil po en prostovoljski bataljon, se tolmači kot predloga k splošni mobilizaciji vseh Carsonovih pristašev. Kakor se doznava, je vlada ojačila posadko v Ulstru za 20.000 mož. Carson se je baje izrazil, da bo takoj po sklepu miru sklical svoje prostovoljce in rešil vprašanje Homerule v desetih minutah.

Mirovna konferenca.

Mirovna pogodba Avstrijski republiki izročena. LDU. St. Germain, 2. septembra. (Dun. kor. ur.) Nocoj, nekoliko pred 19. uro, je došel generalni tajnik mirovne konference, Dutasta, v paviljon Henri IV., kamor se je v spremstvu poslanca prof. Dürflerja in legacijskega svetnika Frankensteina pripeljal v avtomobilu tudi dr. kancelar dr. Renner. Dutasta mu je izročil odgovor mirovne konference na nemško-avstrijske protipredloge. Spisu priložni seznam našteva naslednjih šest listin: 1. spremno pismo predsednika mirovne konference Clemenceauja, naslovljeno na načelnika avstrijske mirovne delegacije; 2. odgovor zaveznih in pridruženih držav na pripombe avstrijske delegacije; 3. končnoveljavno besedilo mirovnih pogojev; 4. dodatni zapisnik, ki ponavlja določbe, navedene v spomenici; 5. izjava z zahtevo podatkov o potopljenih ladjah; 6. posebna izjava o uvoznih, izvoznih in prevoznih omejitvah v prometu med Avstrijo in Madžarsko. — Generalni tajnik Dutasta je predložil zaporedoma posamezne listine s kratkimi pojasnili in končno izročil listino, na kateri je kancelar dr. Renner potrdil sprejem omenjenih dokumentov. Nato je g. generalni tajnik mirovne konference izjavil, da zavezne in pridružene države nameravajo za odgovor na predložene spise dovoliti Nemški Avstriji petdnevni rok, ter prosil dr. Rennerja, naj izreče svoje mnenje glede izmere tega roka. Državni kancelar je odgovoril, da bo po njegovem mnenju vsled težkoželezniške zveze na tako daljavo, predvsem pa zaradi pogajanj v parlamentu nemogoče, izdelati odgovor v tem roku; vsled tega da bo najbrže prisljen, kakorkoli se bodo stvari zasukale, zaprositi z Dunaja za podaljšanje roka. Obenem z uradnim izjavom je prevzela avstrijska delegacija še nadaljnjih 15 izvodov mirovne pogodbe. Akt izročitve je bil zelo kratek. Nato se je odposlanstvo avstrijske delegacije vrnilo v avtomobilu v svoj stan.

LDU. Dunaj, 2. sept. (ČTU.) »Neue Freie Presse« poroča iz Zeneve: Pripravnost ententnega vrhovnega sveta, dovoliti Avstrijem do srede septembra rok za končnoveljavno odločitev, se ne sme smatrati kot izraz simpatije do dr. Rennerja; pač pa trdijo Clemenceauju blizu stoječe osebe, da hoče vrhovni svet s svojim ravnanjem nuditi Avstrijem in Jugoslovanom možnost, da se glede novo določenih mej pri Radgoni sporazumejo. Clemenceau želi baje nezadovoljstvo, ki so ga v Zagrebu in Beogradu povzročili zadnji sklepi mirovne konference, po možnosti omiliti.

St. Germajska pogodba. LDU. Na uen, 2. sept. (Brezžično). Nemško-avstrijska narodna skupščina je sklicana na 6. september, glavni odbor narodne skupščine pa na 5. september. Obe korporaciji bosta sklepali o načrtu st. germajske mirovne pogodbe.

Mirovna pogodba z Nemčijo in Amerikanci. LDU. Lugano, 2. septembra. (ČTU.) Listi poročajo iz Washingtona: 44 senatorjev se je izjavilo proti, 40 senatorjev pa za ratifikacijo mirovne pogodbe.

Iz Avstrije, Madjarske, Nemčije, Turške.

Pogodba z Bolgarijo. LDU. Pariz, 2. septembra. (Dun. kor. ur.) »Agence Havas« priobčuje naslednje poročilo o diplomatskem položaju: Vrhovni svet zaveznikov želi izdelati mirovno pogodbo z Bolgarijo, čimprej ko mogoče. Svet je sklenil, izročiti bolgarski mirovni delegaciji besedilo onih klavzul, ki določajo politične meje Bolgarije. Zagotavlja se, da bo Bolgarija dobila dohod od Egejskemu morju. Bolgarska delegacija bo nato v imenu svoje vlade podala izjavo, da se odpoveduje ozemlju, označenem v mirovni pogodbi. Uso- da tega ozemlja se bo določila pozneje. V takih okolištinah ne bo Tracila dala nikakega povoda za zavlačevanje miru z Bolgarijo.

Zeit prenehala. Dnevnik »Zeit« je z 31. avgustom t. l. prenehal izhajati. Mesto njega je prišel s 1. sept. list »Der Morgen« izhajati kot dnevnik. LDU.

Italija.

Daržiljivi italijanski kralj. LDU. St. Germain, 2. sept. (DKU.) »Journal« javlja po »Gazzetta del Popolo«, da je italijanski kralj sklenil odpovedati se na korist vojnih poškodovancev vsem kromskim imetjem. Obdržal bo od vseh kraljevih palač, gradov in domov le rezidencij v Rimu in Turinu. Razen tega se odpove davčni prostosti civilne liste. Ta sklep je zbudil veliko zadovoljstvo.

Sokolstvo.

Sokolska župa Ljubljana I. — Dolenjsko okrožje (Ribnica, Kočevje, Vel. Lašče, Sodražica) priredi dne 7. t. m. ob 3. popoldne II. okrožno javno telovadbo na letnem telovadišču v Ribnici. Zjutraj se vrše društvene tekme — po telovadbi narodna veselica. Zdravo!

Sokolska župa Ljubljana I. Šesta redna seja župnega predsedstva se vrši v sredo, dne 3. septembra ob 20. uri zvečer v »Narodnem domu«. — Tajnik.

Slovenska Sokolska Zveza priredi v petek, dne 5. septembra od 8. do 9. zvečer v I. nastropju »Narodnega doma« v Ljubljani Sokolsko Be-sedo v pozdrav delegatom in delegatkinjam učiteljske Zveze. Na večeru poročajo: 1. Janko Kovačič: Ideja in organizacija Sokolstva. 2. Ivan Bajželi: Tehniško delo Sokolstva. 3. Dr. Alojzij Zalokar: Žena in Sokolstvo. Dobrodošli vsi, ki gošite zanimanje do eminentno kulturnega delovanja Sokolstva!

Orkester Sokola I. priredi v soboto 6. t. m. v veliki dvorani Narodnega doma družabni večer z izbranim sporedom. Začetek ob 8. uri. Vstopnina 3 K za osebo. Brate in sestre, zlasti pa Sokolstvu naklonjeno občinstvo opozarjamo na to prireditve.

Na sokolski zlet 7. septembra v Šoštanj vabimo zlasti tudi vrlo žens-tvo, da se istega udeleži po možnosti v narodnih nošah. Po temnih dne-vih bolesti, ranjene narodne zavesti in razbolelega materinstva naj praznuje jugoslovanska žena v Sokolstvu in skupno z njim s polno dušo dan osvobodjenja, za katero je sodelovala z mislijo, delom in ljubeznijo.

Izletniška vlaka dne 7. septembra v Šoštanj povodom proslave 10letnice Sokola v Šoštanju, združene z okroglnim zletom Celjske Sokolske župe v Šoštanj: 1. odhod iz Celja 9:30, Petrovč 9:44, Zalec 9:52, St. Peter v Sav. dolini 10:4, Polzela-Braslovče 10:16, Rečica na Paki 10:29, Paška vas 10:34, prihod v Šoštanj 10:49. — 2. Odhod iz Dravograda-Meža 9:22, Otiški vrh 9:26, St. Janž pri Spod. Dravogradu 9:30, Sv. Jedert 9:37, Slovenjgradec 9:50, Sv. Martin pri Slovenjgradu 9:55, Turiška ves 10, Dovže 10:10, Mislinje 10:25, Gornji Dolž 10:34, Paka 10:46, Sele 10:52, Velenje 11:3, Pesje 11:8, prihod v Šoštanj 11:14. — Znižana vožnja od Dravograda do Šoštanja in nazaj znaša 16 K 50 v, na progi Celje-Šoštanj veljajo normalne vozne cene. Povratek iz Šoštanja na obe strani v Celje in Dravograd ob 18. zvečer. — Sokoli! Same ob sebi so se razletele težke verige, narod si je sam zapel himno vstajenja! V nede-ljo 7. septembra poletimo v Šoštanj,

da skupno s tamošnjim Sokolom praznujemo svoje osvobodjenje!

Velika sokolska slavnost v Liti-
ji v nedeljo 7. t. m. obeta biti vsesko-
zi prav zanimiva. Predpriprave so
v polnem teku. Nastopi 150 doma-
nih telovadcev in telovadkinj. Zelo bo-
gato srečevalov — glavni dobitek: koza,
koštrun, vreča soli, 1 m³ drv, usnje
itd. Veselica bode nudila vsestransko
zabavo.

Sokol Litija - Šmartno opozarja
na svojo 10letnico, katero obhaja v
nedeljo dne 7. t. m. Spored je slede-
či: 1. Zjutraj ob 6. uri tekma članov
in članic. Tekmuje 4 vrste članov in
8 vrst članic. 2. Ob 10. uri skupna za-
popoldanski nastop. 3. Ob 12. uri
sprejem gostov iz Ljubljane. Na to
spreved iz Litije v Šmartno, tu skup-
no kosilo. 4. Ob 14. (pol 2.) odhod
iz Šmartna v Litijo k sprejemu gos-
tov iz Posavja, od tu odhod na telo-
vadišče. 5. Ob 15. uri (3. popoldne)
javna telovadba: a) gojenke: vaje s
praporci; b) gojenci: vaje s palicami;
c) člani: župne proste vaje leta
1919; d) članice: proste vaje leta
1914; e) gojenci: skupine; f) orodna
telovadba; g) skupina. Po telovadbi
velika ljudska veselica. Ljubljancem
zlasti opozarjamo na najnovejši
osebni vlak, ki odhaja iz Ljubljane
ob 14.15 in prihaja v Litijo ob 15.
uri. Zdravo!

Sokol Litija-Šmartno naznanja,
da je obratno ravnanje Juž. žel.
dovolilo uporabo vlaka ki vozi iz Li-
tij dne 7. t. m. ob 21.30. Opozarjamo
s tem bratska društva in udeležnike
iz Posavja. Vlak vozi do Zidanega
mostu. Ljubljanci, ki ne morejo
priti z dopoldanskim vlakom, se lah-
ko poslužijo onega ki vozi ob 14.15.
Za povratek je zveza ugodna ker vo-
zijo vsi vlaki iz Litije med 20. in 22.
uro. Vsled tega upamo, da nas za-
vedni gostje v obilnem številu pose-
tijo iz vseh krajev. Veselični odsek
ima nalogo, da preskrbi vse potrebo-
no, da bodo gostje zadovoljni z dobro
postrežbo pri zmernih cenah.

Sokolska slavnost — proslava 50-
letnice Narodne čitalnice v Ptuj.
iz Maribora v Ptuj in nazaj vozi dne 7.
septembra poseben vlak. Vlak odhaja
iz Maribora ob 5. uri 35 minut (gutranji
vlak Maribor - Ljubljana) iz Prager-
skega odhaja potem vlak proti Ptuj
kot poseben vlak in pride v Ptuj ob pol
8. Iz Ptuja odhaja vlak ob 21. uri na
Pragersko in ima zvezo z večernim
vlakom Ljubljana - Maribor. Ali bo
južna železnica dovolila znižanje cene,
tega do danes še ne vemo. Prošnja je
vložena. — Odbor.

Sokol na Bledu naznanja, da pri-
redi 8. septembra 1919 javno telo-
vadbo in veliko ljudsko veselico v
zdravniškem domu. Sosednja sokol-
ska društva in ona, ki cenijo sokolsko
delo prosimo, da dan prireditve vpo-
števajo ter jih vabilo na obilno ude-
ležbo.

Sokol v Medvodah priredi v ne-
deljo, dne 14. t. m. javno telovadbo
združeno z vrtno veselico. — Vabi-
mo že danes bratska društva, kakor
cenjeno občinstvo na to prireditev.
Natančnejši spored bo še objavljen.
— Odbor.

Zlet Gorenjske Sokolske Župe v
Borovljah. Neugodno vreme sivih
Sokolov ne zadrži v njihovih gnez-
dih. — Težki oblaki leže nad pokra-
jino in zastirajo pogled na zelene
planine, na skalnate gore ob desni in
levi. Prijazne gorenjske postaje sip-
ljejo v vlak vedno nove goste: Soko-
lice, Sokole in mlade Sokolice. Z ve-
selo popevko in židane volje klopo-
če in puha vlak mimo zaspanih vas.
In glej, tam nad Karavankami sme-
lja se izza belih oblakov jasnina ne-
ba. Vlak sam je peruti in perje dobil:
zastave, zelenje in cvetje. — V za-
stavah, zelenju in cvetju pozdravlja-
jo ga koroške postaje. V Svetni vasi
slavolok: »Dobro došli, bratje Soko-
li!«, godba iz Sveč in na peronu
šolska mladina z učiteljstvom. Ker
se vstavi tam vlak le za kratek hip,
napiše mladina iz Kaplje izletnikom
pismo: »Pozdravljeni, dobro došli,
Sokolji, Sokolice! Danes naj vas ob-
vladuje čut, da ste tudi na Koroškem
na slovenski zemlji, da ste tudi tukaj
bratje med brati. Srčno želimo, da
bi ostala naša tla res naša, jugoslo-
vanska.« — Borovlje — na postaji
tisočglava množica, šolska mladina
z učiteljstvom. Spreved se uvrsti:
spredaj Sokoli na konjih, za njimi
Sokolji — pešci, Sokolice, naraščaj,
praporji in drugi udeležniki. Nepre-
gledna množica koraka po borovelj-
skih ulicah ob zvokih godbe Prosto-
voljnega gasilnega društva iz Kra-
nja; ustavi se na glavnem trgu. Tu
pozdravi izletnike okrajni glavar g.
dr. Ferjačič ob prisotnosti občinske-
ga gerenta, g. Borovnika in g. župni-
ka Trunka. Odgovori starosta Goren-
jske Sokolske Župe, brat Janko
Sajovic. Srbski častnik, g. Miodrag
dr. Stoilković deklamira pesem v
pozdrav, godba zaigra himno »Bože
pravde«. Množico nagovori še načel-
nik Saveza, brat Stane Vidmar, na-
kar se poda spreved na slavnostni
prostor. V sprevedu so sledeča dru-
štva G. S. Z., po večini z zastavami:

Jesenice, Bled, Radovljica, Tržič,
Kranj, Žiri, Skofja Loka, Železniki in
Medvode. Kot gostje so se udeležila
sokolska društva Ljubljana, Ljublja-
na I., Ljubljana II., St. Vid, Šiška,
Vič, Vrhnika in Ribnica. — Takoj po
prihodu na slavnostni prostor se
prične vežbanje za popoldanski na-
stop. — Popoldne okoli 16. ure javna
telovadba. Najprej nastopi deški in
dekliški naraščaj G. S. Z., 260 po šte-
vilu. Kakor njiva pisanega cvetja
valovijo v lahkem ritmu mlade vr-
ste. Za njimi članice (86). Cvet pri
cvetu, živo žarijo makove glavice.
Za njimi nastopijo vrste telovadcev
na orodju in člani s prostimi vajami.
Prijetno te iznenadi dvanaestorica
članic iz Kranja s posebnimi rajalni-
mi vajami. Za svoje krasno izvajanje
žanjejo zaslužen povalo. Nastop
zaključijo vzorna vrsta na krogih: br.
Fr. Azman (Kranj), Iv. Kušcer (Ra-
dovljica), Jože Oblak (Žiri), Joža
Rus (Bled), Peter Šumi (Kranj) in
Stane Vidmar (Jesenice). — Telo-
vadbji je prisostvovalo okoli 7000
gledalcev. Telovadišče je bilo zelo
spretno aranžirano. Krog in krog
dvoje vrst sedežev, v ozadju velika
tribuna. Razume se, da na telovadi-
šču ni manjkalo obilajnih paviljonov
z jestvinami in pijačo. — Ta dan ni
bil samo praznik Gorenjske Sokolske
Župe, marveč tudi praznik borovelj-
skega Sokola, ki je ta dan prvič in v
precejšnjem številu nastopil.

Dnevne vesti.

Poslanik kraljevstva SHS na Dunaju
Josip Pogačnik odpotuje na 14dnevni
dopust v Jugoslavijo.

Vsi Čehi, bivajoči v Sloveniji, in
sicer pripadniki Čeho - slovaške repub-
like in kraljevstva SHS, prijavite takoj
v lastnem interesu pismeno: Ime in
priimek, značaj, starost, rojstni kraj,
domovinsko pristojnost, število družin-
skih članov in sedanje bivališče. Za-
stopništvo Čeho - slovaške republike v
Ljubljani, glavni kolodvor.

Kaj bo z našimi vietniki? V pone-
deljek, na praznik rojstva M. D., to je
dne 8. septembra 1919 ob 11. dopoldne
v veliki dvorani Mestnega doma, se bo
vršilo važno zborovanje radi naših
vojnih vietnikov. Na ta važni sestanki
ste povabljeni vsi, kateri imate sorod-
nike v italijanskem ali pa tudi v vietni-
štvu drugih držav.

Zlobno obrekovanje. »Prager
Tagblatt« je objavil pretečeni teden
neko brzojavko o zadevi inž. Uhlirja
in dr. Rostoharja sledeče vsebine:
V Ljubljani se bo v kratkem vršila
obrnjava o tožbi inž. Uhlirja proti
dr. Rostoharju, ki je ob prevratu zap-
lenil 25 milijonov kron in jih pone-
veril. Dr. Rostohar ki je bil docent
na češki univerzi v Pragi je bil pred
vojno voditelj praške jugoslovanske
Omladine. — Uredništvo »Prager
Tagblatt« pristavlja k temu opazko,
da je bil dr. Rostohar v Pragi sploš-
no spoštovan in je užival kot učenjak
velik ugled. Brzojavka, ki je po obli-
ki in vsebini neresnična, je samo ob-
sojanja vredna.

Tržaškimi srednješolskim dija-
kom, ki so po okupaciji ostali brez
pravih šol ter se le v zasebnih tečaj-
jih zbirali k pouku, se je ob zaključ-
ku teh tečajev reklo, da bo šolsko
leto veljavno in da bo izpričevala
dobiti pri vladi v Ljubljani. Ker se bo
treba kmalu vpisati v srednje šole,
prošijo tem potom prizadeti, po Slo-
veniji razkropljeni tržaški dijakji, naj
jim poklicani faktorji kmalu naznani-
jo, kje dobe potrdila o nauku na gori
omenjenih tečajih.

Na Legatovem zasebnem učili-
šču v Mariboru se prično 1. oktobra
1919 novi tečaj za stenografijo, stro-
jepis, pravopis in poslovni nastavi,
računstvo v zvezi s temeljnimi poj-
mi navadnega knjigovodstva, lepomis-
ler slovenski in nemški jezik. Vpisu-
je se in daje pojasnila vsak dan od
11. do 12. ure dopoldne. Zasebno
učilišče Legat v Mariboru, Vetrini-
ska ulica 17. I. nadstropje. Prospek-
ti brezplačno.

Vpisovanje na dvorazredni trgo-
ski šoli v Novem mestu se vrši 14. in
15. septembra t. l. v novi gimnaziji. —
Natančneje glej inserat!

Poštni prepisi. Po uradnem kur-
zu 100 dinarjev = 300 kron se pla-
čujejo odslej tudi pristojbine v med-
narodnem poštnem prometu in sicer:
1. za navadna pisma do 20 gr teže
25 par = 75 vin. in za vsakeh nadal-
njih 20 gr po 15 par = 45 vin. 2. za
navadne dopisnice ali za vsak del
dopisnice s plačilnim odgovorom 10
par = 30 vin. 3. za tiskovine 5 par =
15 vin. za 50 gr. 4. za poslovne pa-
pirje 5 par = 15 vin. za 50 gr naj-
manj pa 25 par = 75 vin. 5. za bla-
govne vzorce 5 par = 15 vin. za 50
gr, najmanj pa 10 par = 30 vin. 6.
V eni pošiljki so lahko tiskovine,
blagovni vzorci in poslovni papirji.
Če so v nji blagovni vzorci in tisko-
vine, tedaj se plača po 5 par = 15
vin. za vsakeh 50 gr, minimum 10
par = 30 vin. Če so pošiljki priložni
še poslovni papirji, tedaj se plača
5 par = 15 vin. za vsakeh 50 gr, naj-
manj 25 par = 75 vin. 7. za pripo-

čenje, prejemno potrdilo in reklama-
cijo 25 par = 75 vin. 8. Dovoljena je
ekspresna dostava (30 par = 1 K),
zahteva vrnitve pošiljke in izpre-
memba naslova. 9. Zaradi nestano-
vitnega kurza za sedaj ni mogoče
uvesti mednarodne nakazniške služ-
be, prav tako tudi ne povzetij in
poštnih nalogov v prometu z ino-
zemstvom. Iz istega razloga se ne
morejo sprejemati naročil na ino-
zemske časopise. 10. V mednarod-
nem prometu so prepovedana vred-
nostna pisma, vrednostne škatle in
poštni paketi, ker je uvoz in izvoz
takih predmetov prepovedan. 11.
Pristojbine za notranji promet velja-
jo tudi v prometu s Čehoslovako,
Romunijo in Nemško Avstrijo. V Pro-
metu z vsemi drugimi državami velja-
jo mednarodne pristojbine po pri-
čujočih navodilih.

Zveza poštinih organizacij na-
znanja vsem provizornim tovarišem
in tovarišicam, ki še niso prejeli no-
vih draginskih doklad, da jih prej-
mejo še v teku tega tedna, ker je po-
štno ministrstvo brzojavno odredilo,
da se izplačajo takoj draginske do-
klade s prvim julijem, aspirantom in
aspirantkam, stalnim pomožnim slug-
am, selskim poštnim slugam in
uradnim pomožnim močem. Aspi-
rantje, aspirantke in uradne pomož-
ne moči prejmejo po 450 K mesečno,
stalni pomožni in selski poštni slugi
z enoletno definitivno službeno dobo
istotako po 450 K, če pa imajo čez
enoletno službeno dobo prejmejo pa
še za ženo in za vsakega otroka po
50 K mesečno. O draginskih dokla-
dah za poštne odpravnike, selske
pismošnje in poštne sle pa izide po
izjavi ministrstva v kratkem času
tozadevna naredba. — Zveza nazna-
nja tudi vsem članom, da je preneha-
la izhajati »Pošta«, dosedanje skup-
no glasilo Hrvatov in Slovencev in
da izhaja od sedaj dalje »Poštanski
glasnik«; glasilo vseh poštinih usluž-
bencev v kraljestvu SHS. List je ti-
skan v latinici in cirilici ter priobču-
je dopise v vseh narečjih. Na vsak
način je potrebno, da dobiva vsak
član tudi stanovski list, da je poučen
o vseh stanovskih zadevah. V »Po-
štanskem Glasniku« bo Zveza objavl-
jala vsebino odborovih sej in vse
važne stanovske in gospodarske za-
deve, ki jih namerava »Zveza« v ko-
rist članov kmalu izvesti. Vsak član
naj pošilja društvu svoje kategorije
poleg članarine tudi še po eno krono
mesečno za list. Pozivljajo se tudi
člani, da pridno dopisujejo v »Po-
štanski glasnik« in sicer je pošiljati
vsak dopis potem »Zveze p. o.« v
Ljubljani. Opozarjamo tudi člane,
da je začel v Ljubljani izhajati »Naš
glas«, ki je glasilo splošnih državnih
uslužbencev in kraljevini SHS, ki se
neustrašno bori za splošno koristi
vseh uslužbencev in ga toraj tudi
najtopleje priporočamo.

Borovlje ali Velikovec? Po po-
ročilih naših listov otvori vlada jese-
ni v Velikovcu prvi razred gimnazije
in učiteljstva. Ali je pri tej odločitvi
vlada vprašala ljudstvo, ki bi koneč-
no moralo pri tem priti v poštev
v prvi vrsti, ni znano; pač pa je znano,
da je prebivalstvo Borovlj in njih
okolice, zbrano na impozantnem
zborovanju dne 17. avgusta, z vsem
poudarkom in z vso odločnostjo v
tozadevni resoluciji od naše vlade
zahtevalo, da mora v jeseni v Bo-
rovljah otvoriti prvi razred realne
gimnazije. Ozemlje, katerega sredi-
šče so Borovlje, je od Poljanske do-
line z Velikovcem zemljepisno in go-
spodarsko popolnoma ločeno; obe
ozemlji sta sedaj brez pravih pro-
metnih zvez. Vsi dijakji iz borovelj-
skega ozemlja so do sedaj zahajali v
iste v Celovec, dijakji iz velikovske-
ga glavarstva pa so že prej v znat-
nem številu hodili ali na Štajersko
ali na Kranjsko. V boroveljskem
okraju bo treba paralelizirati veliki
in nevarni vpliv mesta Celovca, v
enaki bližini velikovskega okraja in
enako vplivnega nemškega mesta.
Ako ostanejo Borovlje brez srednje
šole, bodo šli skoro vsi dijakji iz tega
okraja študirat čez demarkacijsko
črto v Celovec; ako bi ostal Veliko-
vec brez srednje šole, šli bi skoro
vsi dijakji iz njegovega okraja študi-
rat v Maribor, Celje ali Kranj. To so
tehtni vzroki, radi katerih mora vlada
na vsak način začetkom prihod-
njega šolskega leta otvoriti v Borov-
ljah prvi razred realne gimnazije. Da
so Borovlje s svojo svetovno znano
puškarsko in kovinarsko obrtjo in s
svojem v širne dežele Evrope sega-
jočim prometom pripravnejše za
srednjo šolo nego osamljeni in v no-
benem oziru posebno pomembni Ve-
likovec, bo pač vsakemu jasno. Si-
cer za prvi razred bodeta zadostova-
vala dva gospoda profesorja. Pomi-
sliti je tudi treba, da meščanska šo-
la poleg gimnazije v Borovljah ali
celo poleg gimnazije in učiteljstva
v Velikovcu ne bo mogla obstajati in
se bo moral v slučaju ustanovitve
srednje šole opustiti prvi razred te
šole. Vse to in še marsikaj naj pre-

udarijo odločilni krogi, da ne škodijo
narodni stvari.

Topniški podčastniki šli se bo-
deta ustanovili s 1. oktobrom 1919 v
Ljubljani in v Kragujevcu. V ti šoli se
sprejme 180 gojencev iz civilnega pre-
bivalstva in iz kadra. Prošnje do 20.
septembra 1919 na komandanta te šole.
Pogoji za sprejem so razvidni iz
»Uradnega lista« št. 138, ali pa iz raz-
glasa mestnega magistrata ljubljanske-
ga, nabitega na mestni deski.

Poziv dobrovolcem (legionarjem).
Dobrovolci (legionarji), ki so služili
v Rusiji, Italiji, Ameriki v srbski vol-
ski, se pozivljajo, da sporoče svoje po-
datke, ki so potrebni za skupno pod-
porno akcijo, in to: čin in priimek, leto
in mesto rojstva, poklic in civilni in
gimnotni stanje. Podatki naj se pošljejo
na naslov Stanko Tominec, Janez Trdi-
nova ulica 2, najpozneje do 15. septem-
bra. Vsi slovenski časopisi se prosijo
za ponatis tega poziva.

Ljubljanska garnzijska godba
sprejme več izvežblanih godbenikov
proti sistemizirani mesečni plači. —
Oglasiti se je pri kapetanu dr. Jos.
Čerinu v cukrarni.

V ujetništvu Marchtrenk je umri-
naš dobri prijatelj Joško Strle. Ravno,
ko bi se moral vrniti v domovino ga
je prehitela smrt. Naj mu bo tuja zemlja
rahla ako mu že ni bila usoda niti
toliko mila da bi počival v domači gru-
di. Zaljujoci rodnihi iskreno sožalje.

Iz celjskega okraja. V dopisu pod
tem naslovom bavi se neimenovani do-
pisnik z razmerami celjskega okrajne-
ga šolskega sveta ter je blagovolil po-
deliti pri tej priliki še meni brco, ka-
tero moram hvaležno in odločno zavri-
niti s sledečim, kratkim pojasnilom:
Sejo okrajnega šolskega sveta sem skli-
cal kmalu po svojem prihodu v Celje in
bi jih bil bil medtem skliceval tudi naprej,
če bi ne bilo medtem prevladalo mne-
nje, da je tedanji šolski svet postal
vsled razpusta okrajnega zastopa brez
pravne podlage ter da je treba konsti-
tuirati novega. Temu mnenju sem se
pridružil tudi jaz zlasti še, ker so me
opozarjali razni zastopniki vseh strank,
da je bil tedanji šolski svet — recimo
— nekoliko zastareel, ker ni imel v tedi-
njih strankarskih razmerah realne po-
dlage. Predpostavko konstituiranja novega
šolskega sveta je bilo imenovanje ge-
rentskega sveta za okrajni zastop, ki
sem ga predlagal koj, ko se je izjavil o
tem narodni svet, sestavljen od vseh
treh strank. Imenovanje sosveta od
strani pristojne oblasti se je pa zavlek-
lo, in izvolitev članov za okrajni šolski
svet se je izvršila vsled tega prav tik
pred mojim odhodom iz Celja. Da se
pri tej priliki ni dovolj uvaževalo iz-
vrstnega poznavalstva šolstva in uč-
teljstva na Štajerskem, ni moja krivda.
Od početka aprila, ko sem odšel iz Ce-
lja, pa do 2. septembra bi bili lahko že
davno stavljeni vsi ternopredlogi in
učiteljstvo ne bi bilo treba stiskati pesti.
Da se je pa med tem iz političnih raz-
logov razpustil svet okrajnega zastop-
pa in da okrajni šolski svet — tudi zo-
pet iz političnih razlogov — najbrže ni
mogel poslovati, tega se menda vendar
ne sme očitati meni, vsaj od pristašev
JDS. ne. — Dr. Lukan.

Nevarni boljševiki. Iz Poljanske do-
line se poroča: V nedeljo je zalotilo
orožništvo v Gorenji vasi pod Blego-
šem tri nevarne tičke, domačine, prave
boljševike, od 16. do 20. leta stare, tri
irkoline, ki so uganjali pravi boljševiz-
em. Oborožen z vojnimi puškami ter
samokresi so prežali na razne tihotape
in veržnike ter prete jim z orožjem iz-
silili od njih blago, tobak in sploh vse,
kar so prenašali čez črto. Dva imajo že
pod ključem, a tretji pa tudi kmalu pri-
de, če že ni. Res, to verženje, kotrbat-
tanje ali tihotapstvo bo tudi v dolini ob-
rodilo najlepše sadove. Dosti je že ta-
kih, ki so zapustili svoj prvotni poklic
ter se pečajo s tihotapstvom, bodisi mo-
ški ali ženske, posebno mlajši. Tudi v
moralnem oziru se mora najstrožje ob-
sojati. Taki ljudje ne bodo nikdar več
dobri delavci, navajeni raznih sleparij
in brezdelja ter lahkomišelnega življe-
nja, se bodo težko tega odvadili. Zato bi
bilo priporočati, da se s to vrsto ljudi
najstrožje in brezobzirno postopa, da ne
doživimo še žalostnejših slučajev kot
o opisanih treh, ki so postali že nevar-
ni človeški družbi. Člankar v tej zadevi
v sobotnem »Narodu« ima popolnoma
prav, kar zahteva v ozdravljenje teh
gnjilih razmer, ki se že tudi razpašajo
v naši prej tih, dostojni dolini.

Iz Omske smo prejeli to pismo:
Obraca se k Vam s prošnjo, da bi
blagovolili objaviti v Vašem cenjenem
listu teh par vrstic o Jugoslovanih v
Sibiriji: Jugoslovani so tu še približ-
no 10.000. Imamo tu dva polka dobro-
volcev in sicer sormirani v okrilju
češko-slovaške vojske »1. Jugoslovans-
ki polk Matije Gubca v Tomsku« in
pa »polk Srbov, Hrvatov in Slovencev
majorja Blagotića v Čeljabinsku«; prvi
je sestavljen večinoma iz Slovencev in
Hrvatov; drugi pa — kot nadaljevanje
hvskega Korpusa — večinoma iz Srbov.
Vsaka skupaj imamo okoli 5000 baje-
netov. Ostalih 5000 Jugoslovancev se
nahajajo deloma v vietnjskem Jugoslo-
vanskem Narodnem taboru v Tomsku,
deloma kot ujetniki na raznih zasebnih
in javnih delih. »Jugoslovanski Na-
rodni svet v Rusiji« s sedežem v Om-

sku je produkt združitve vseh tukaj
živečih Jugoslovancev; člani so izvolje-
ni od Jugoslovanskega polka oz. bivše
Jugoslovanske komisije pri vojnem mi-
nistrstvu Čeho - Slovaške republike in
privremenog Jugoslovanskega Narodnog
Odbora v Čeljabinsku; deluje kot po-
močni organ Diplomatičnega predsta-
vništva kraljevske Srbije - Hrvatske-
Slovenske vlade g. J. D. Mjankovića
in skrbi v kolikor je mogoče za naš
živelj v Sibiriji. Vesti iz domovine ni-
mamo nobenih; čitamo sicer vsaki dan
francoske radio, ki doktrinašajo samo
najvažnejše svetovne dogodke. Vsi si
želimo skorega povratka v domovino,
upanja je za sedanjim moment malo. Ča-
kati bomo morali kot vse na to kaže
najmanj še eno leto. V Tomskem Jugos-
lovanskem polku se nahajajo poleg
drugih Slovencev sledeči častniki oz.
častniški aspiranti: prof. Ivan Košnik
iz Kranja, Jarc Rade iz Doberdó, Buh
Anton iz Ljubljane, Pekle Gašpar iz
Ljubljane, Rekel Ciril iz Mirne, Svaj-
cer Ciril iz Novega mesta, Demarin
Josip iz Modulina, Jakopce Franjo iz
Kopra, Ipavec Boris iz Proseka, Boršt-
nik Bruno iz Ljubljane, Košanc Vinko iz
Trsta, Urbančič Joško iz Ljubljane,
Pretnar Blaž iz Podbrezja, Dr. Šmid
Josip iz Podgorja, Zupančič Jožef iz
Višnje gore, Novak Stane iz Dobe, Jan-
kovič Franjo iz Ljubljane, Bratina Jo-
sip iz Otlice, Perk Josip iz Sv. Ilje,
Lukačič Avgust iz Male nedelje, Erat
Josip (stud. med.), Brenc Ciril iz Ho-
tenja, Pilny Karl iz Ljubljane, Sevnik
Julij iz Branskega, Ostanek Fran iz
Trsta, Legan Ivan iz Gradenca, Juva-
nec Albin iz Ljubljane, Dr. Stelč Fran
iz? Godina Leander iz Trsta, Nefat An-
ton iz Rovinja, Faganek Pavel iz Mirne,
Šenk Josip iz Jezerskega, Završnik Al-
fons iz Olševka, Železnikar Šaša iz
Ljubljane, Gabrijel Stanko iz Krškega,
Gabrijel Rado iz Jesenic, Janežič Josip
iz Bizelskega, Dr. Pernat Zvenko iz
Tula, Mencin Miroslav iz Velikoveca,
Mervar Fran iz Žuženberka, Ojliha
Maksim iz Logatca, Kos Makso iz Ce-
lja, Vrjak Karl iz Novega mesta, Turk
Karol iz Novega mesta, dr. Basaj Josip
iz Kranja, dr. Mole Vojeslav iz Novega
mesta, Cepuder Vlado iz Litije, Brata-
nič? (duhovnik), Leban Eduard iz Tr-
sta, Soss Karlo iz Ljubljane, dr. Faj-
diga Božidar iz N., Arigler Adolf iz
Kamnika, Širc Josip iz Kostanje, Cent-
ner Julij iz Legate, Paternost Metod
iz Senožeč, Ravnikar Anton iz Ljub-
ljane, Možina Fran iz Postojne, Lufk
Avgust iz Ajdovščine, Kreč Stano iz
Ljubljane, Cokl Ignac iz Kostanjevice,
Dr. Kozak Josip iz Ljubljane, Komel
Ludvik iz Trsta, Zakelj Radivoj iz Le-
dine, Pirkovič Vladimir iz Ljubljane,
Šusteršič Franc iz Trsta, Rožman Josip
iz Vidma, Kotny Vili iz Ljubljane, Ger-
dol Ivan iz Trsta, Zajc Vladislav iz Po-
tok, Lovšin Ivan iz Ribnice, Jerše Mi-
ko iz Ormoža, dr. Vrtačnik Alojzij iz
Ljubljane, Smalc Lev iz Ribnice, dr.
Ples Ivan iz Devina, Ples Leopold iz
Devina, Brezovec I. iz Trsta, ki vsi po-
šiljajo najsrčnejše pozdrave vsem so-
rodnikom in znancem. Podporučnik:
Vladimir Pirkovič, Tomsk, 31. maj-
nika 1919.

Marbek. Ob preobratu in razsulu
avstrijske armade se je mnogo misli-
lo in govorilo, kaj bode neki iz tega Mar-
beka, bode li isti jugoslovanski ali
nemško-avstrijski. To vprašanje je se-
daj rešeno in trg Marbek je jugoslovans-
ki. — Slovenci in zvesti državljani Ju-
goslavije so z navdušenjem pozdravili
to vest, misleč, sedaj bode pričelo v
Marbeku novo prijetno življenje za
uboge, prej zatirane Slovence, ali žali-
bog so se zmotili, akoravno se je odlo-
vil prejšnji za vsako obšerno rabo ne-
posobni gerent in imenoval na njego-
vo mesto precej ugledni gospod (ime še
nekač časa zamolčimo). »Noč, so slo-
venski prebivalci veselo vskliknili, »ta
gospod bode že vse potrebno ukrenil,
da bode zavladal v Marbeku enkrat
pravi demokratični red, saj je vrl Slove-
ne in zmognosti mu tudi ne manjka.«
— ali glej ga spaka, tudi ta gospod se
prav nič ne briga za blagor slovenske-
ga ljudstva — Kam se naj tedaj obrne
priprst človek v potrebi? Navadno na
občinski urad in ako tudi tam ne najde
gluha ušesa, kam pa tedaj, — Tukajšnji
nemški mesar Alojz Bruderman pro-
daja goveje meso še vedno po 17 K ki-
logram, akoravno kupuje živino po 7 K
kilogram žive teže. Gospod gerent tega
prav nič ne vidi in ne ališi, akoravno
bi bila to njegova prva dolžnost, da bi
vse potrebno ukrenil, da se to vedno na-
vijanje cen enkrat ustavi, oziroma od-
strani. Tudi v tukajšnji župnijski cerk-
vi je še vse po starem. Ta nemurjem
s celim arcem naklonjeni že zelo po-
starni dekan daruje vsako nedeljo prvo
službo božjo v nemškem jeziku, ker
misli, da obstoji še vedno stara Avstri-
ja. Čudno je, da gospod dr. Verstovšek,
poverjenik za bogočastje v tem slučaju
nič ne ukrene, ker vsak dobro ve, da bi
njegova enkratna intervencija zadostova-
vala in bilo bi konec nemščstva vsaj v
cerkvi. Radovedni smo, koliko časa še
bodo oblastnike trpele to samolastno
počevanje nemurjev. Poštni urad v
Marbeku bi mogel tudi boljše delovati
in vplivati na občinstvo, potem se ne bi
čelo, da je bilo prej, ko so Nemci na-

spodarili, vse bolj v redu. Marbek je na skrajni severni meji v smeri proti Nemški Avstriji, torej kam plovemo? Iščemo zavednost ne bi škodovalo.

Velikega zmalja v Kamniški Bistrici — Lojze — ni več. Na plan tedaj vsi ljubitelji tega paradiza dne 8. septembra v proslavo na žegnanje! — Več planincev.

Poziv! Dne 31. avgusta 1919 je vrgla neka oseba iz vlaka št. 502, ki pelje iz Zidanega mosta proti Zagrebu, med postajama Brežice in Dobova ob 15. uri 45 min. (¼4. popoldne) škatljo, v kateri se je nahajalo mrtvo dete ženskega spola. Škatlja je bila iz lepenke, ter je imela na eni strani napis: »Vor-sicht, Bilder, Absender Fritz Möller, Fotograf, Halje a/S., Alte Promenade 1.« Od naslova je bil en del odtrgan, poznalo se pa je še del naslova, glaseč se: »An das U.« Škatlja je bila zelo močno s klorom napojena, vsled česar je domnevati, da je moralo v vozu zelo močno dišati. — Usak, kateremu bi bilo v tej zadevi kaj znanega, ali pa je morda kaj sumljivega med vožnjo opazil, naj to takoj javi najbližnji sodnijski ali pa orožništvu z ozirom na ta dopis. — Kr. okrajno sodišče Brežice, oddel. III.

Treščilo. Kako se poroča iz Poljanske doline, je razsajala v soboto ponoči precejšnja nevihta s treskanjem, posebno po oselki občini, kjer je tudi treščilo okrog polnoči v hlev posestnika v Stari Oseljci blizu, vendar še to stran demarkacijske črte. Ubilo je enega vola. Hlev s krmo je seveda pogorel. Ljudje v bližini demarkacijske črte že itak veliko trpe po Italijanih, pa tudi po drugih neprikljupnih individuih, raznovrstnih tihotaplcih, vmes tudi mnogimi dolgooprstneži, in zdaj še ta občutna nesreča.

Kino teden v Korist našim invadom se vrši na Koslerjevem vrtu vsak dan z dvema predstavama ob 8. in 9. zvečer. Vsak tretji dan nov zabran spored. Pri predstavah igra garnizijska godba.

Umrla je v Ljubljani ga. Marija Zulfjan, v Dobračevem pri Zireh pa posestnik g. Franc Blažič. N. v m. p.

Ženin na delnice je jako zabavna šaloigra v 3 dejanjih. Bogata teta želi, da se nečakinja na vsak način poroči s takim, po čigar žilah potje »modra« kri. Na drugi strani pa priganjajo številni upniki zadolženega barona, da se bogato oženi. Ta dva odločujoča faktorja varita torej zakon med obema, katerima pa priložena reč ne diši. Srečno naključje in pa baronova zadrega vsled nenadoma došle tete pripomoreta, da spoznata, da sta vendarle ustvarjena drug za drugega. Soglasno priznanje je žel tudi krasni filmski igralec »Zaslanjano« z vrlo simpatično umetnico E. v. May v glavni vlogi. — Predstave ob 4., 7. in 9. zvečer trajajo po 2 uri. V petek velika senzacionalna noviteta: Sundal ali Tajnostni diamant. Kino Ideal.

Položnice. Danes prilagamo cenjenim naročnikom, katerim je zapadla naročnina, položnice. Prosimo, da se jih pravočasno poslužijo. Zakasnelcem se bode list ustavil dne 25. septembra t. l.

Vremensko poročilo.

Višina nad morjem 300-2 Srednji značilni tlak 736 mm

August	Čas opazovanja.	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
2	2. pop.	736.5	20.2	sr. jv.	del. oblak
3	9. zv.	737.3	16.3	sr. jv.	del. oblak
3	7. zv.	735.5	13.6	sl. jv.	več. oblak

Padavina v 24 urah 0.0 mm
— Srednja večeranska temperatura 15.5°, normalna 16.7° — Vremenska napoved za jutri: Spremenljivo vetrovno vreme.

Zdravje.

Zdravstveno stanje mestne občine Ljubljanske. V času od 17. do 23. avgusta se je rodilo 13 otrok, umrlo pa je 11 domačinov in 12 tujcev, med njimi 4 za grižo, 3 tuji in 3 domačini za jetiko in po 1 vsled mrtvouda, za pljučnico in pegavico. Oboleli so: 1 tujec za osepnicami, 2 osebi za škrlatno, 23 domačinov, 1 tujec in 1 vojak za grižo, 2 osebi za vrtatno in 2 tuja za pegavico. — Od 24.—30. avgusta se je rodilo 43 otrok, 2 sta bila mrtvorojena; umrlo je 12 domačinov in 10 tujcev. Za grižo so umrli 3, za jetiko 2 domačina in 4 tuji. Oboleli so: za škrlatno 2 domačina, za grižo 19 domačinov, 2 tuja in 3 vojaki, za vrtatno 1 domačin in 1 tujec.

Griža (difterija) nastopa, kakor že v zadnjih letih, tudi letos precej pogosto. Povzročajo jo bacili griže, ki s hrano pridejo v črevo in tam povzročajo vnetja, je torej nalezljiva bolezen črevesa. Krčevite bolezni spremljajo pogosto izločevanje jako žemnatga, včasih krvavega blata. Bacil griže, povzročitelj bolezni, izloča se z odpadki in se drži vsega, kar se z njimi neposredno ali posredno onesnaži (roke, perilo, posode, stranišča). Muhe, ki obležejo izločke, prenašajo bolezneske krali tudi na jestvine. Po umazanji prstih, žlicah, itd. in po jestvinah pridejo te krali v prebavilne organe zdravega in povzročijo tako obolenje. Po zraku se

bolezen ne prenaša. Vsaka nerednost v prebavilnih organih pospešuje okužbo. Da se ubranimo griže, pazimo na sledeče: 1.) Varujmo se vseh težko prebavnih jedi, pred vsem onih, ki so morda onesnažene; ne uživamo neolupljenega sadja, ne kumar, ne solate. Ne pijmo surovega mleka. V obče uživajmo le kuhane jedi. 2.) Na straniščih je paziti na največjo snago; po možnosti uporabljati je le domače stranišče. 3.) Osnažimo si roke po vsaki uporabi stranišča in pred vsakim kosilom oziroma južno. 4.) Pri sumljivih znakih (bolečine v trebuhu, bljuvanje, driska) povprašati je takoj zdravnika.

Sport.

Plavalna tekma v Karlovcu. 31. pr. m. se je vršila na Korani v Karlovcu velika plavalna tekma. Izmed klubov, ki so prijaviili udeležbo, treba omeniti zlasti: S. K. »Olimpija«, Karlovec, Hrvatski akademski sport - klub, Zagreb, H. S. K. »Concordia«, Zagreb, S. K. »Ilirija«, Ljubljana, H. S. K. »Victoria«, Sušak-Reka. K tekmi so bili prijavljeni med drugimi poznani jugoslovanski plavci Reš (Victoria), Ravnik (Ilirija), Jakil (Olimpija), Bogovič, Jesenko itd. Arrangement tekme po S. K. »Olimpija« je bil vzoren. Le izredno mrzla voda je na tekmovalce vplivala nekoliko neugodno. Prireditelj je bila nad pričakovanje dobro obiskana. Slovence je mnogoštevilna publika po tekmi živahno pozdravljala. Prireditelj se je zaključila z razdelitvijo daril in z lepo uspehim zabavnim večerom. — Rezultati posameznih konkurenc so sledeči: 50 m sprint: 1. Ravnik (Ilirija) po hudem boju, 2. Hašk. 1000 m prosti stil: 1. (Victoria), 2. Jakil (Olimpija). Jakil je plaval vkljub poškodbi, ki jo je zadobil 24. pr. m. pri tekmi v Zagrebu in je dosegel cilj le 20 sek. za Rešom. 100 m dame: 1. Angelica Černe (Ilirija) po hudi konkurenci, 2. Oreščanin (Olimpija), 3. Zupanac (Olimpija). 100 m sprint: 1. Reš (Victoria), Ravnik (Ilirija) je bil do približno 20 metrov pred ciljem za celo dolžino pred drugimi, vsled krča pa je moral od konkurence odstopiti. 400 m prsno plavanje: 1. Medved (Ilirija), 2. Grahovac (Olimpija). Štafeta 4 x 100 m se je vsled premajhne prijave k tej konkurenci odpovedala. Popoldne se je vršila med »Olimpijo« in »Concordijo« football - tekma: rezultat 4:0 za »Concordijo«, ki je igrala mestoma nad dovoljeno mero ostro. — B.

Kultura.

»Glasbena Matica«. Vabimo vse Slovence in Slovenke, da pristopijo kot člani h »Glasbeni Matici«. Celoletna članarina znaša 12 K. Kulturna in narodna dolžnost vsakega Slovenca je, da postane član »Glasbene Matice«, posebno v tem času, ko se je pod njenim okriljem ustanovil slovenski konservatorij.

Koncert pevskega društva »Slavec« na Bledu v nedeljo, 31. avgusta t. l. je uspel nad vse pričakovanje izborna. Podrobnije poročilo sledi.

Spored družabnega večera orkestra »Sokola L.« dne 6. septembra 1919 v veliki dvorani »Narodnega doma«: 1.) Kmoch: Sokolska koračnica. 2.) Pokorny: »Balkanske«, potpuri. 3.) M. Milian: »Zlate hčerke«, valček iz istoimenske opere. 4.) E. Gillet: »Vaške zgodbe«, gavota. 5.) B. Zerkovitz: »Pomlad je, pesem. 6.) L. Pahor: »Slovenski svet«, potpuri. — Odmor. 7.) Bellini: »Norma«, uvertura. 8.) Parma: »Valse Jento« iz opere »Urh, grof celjski«. 9.) Smetana: Iz opere »Prodana nevesta«. 10.) H. J. Muider: »Kraljica rož«, mazurka. 11.) E. Kálmán: Iz opere: »Cigan prima«, valček. 12.) Novaček: »A hoja, koračnica«. — Začetek ob 8. uri. Vstopnina 3 K za osebo. K objelni udeležbi vabi odbor.

»Pevski zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani si je tekom svojega obstoja na glasbeno - kulturnem polju v Slovincih z bogatimi uspehi in v pevecih, njih vzorne discipline in izborne šole stekel toliko zaslug, da se spričo te njegove zavesti ni čuditi, če je vztrajal tako v lepih in triumfalnih kot v težkih letih svetovne vojne neomajen v delu za najmočnejšo vejo naše narodne kulture — za slovensko pesem. Pevci in pevke! V težkih in mračnih dneh, v dneh tlačenja je bila naša sila tem odporniša, ker smo čutili v sebi zavest, da pomagamo izdatno razbijati okove suženjstva našega naroda, in delati smo, da je zasijala svoboda. Pa v to zoro svobode ne smemo strmeti poslej brezdelni. Zraven je svoboden dom, a naša velika naloga sedaj je, da opravimo ta dom tako sijajno, tako popolno, da bo odvarjal našim nekdajšnjim sanjam o svobodni domovini. Ne rok navzkriž in uživanja svobode! Na delo, saj v delu je prava svoboda! Šele prvi del misij pevskega zbora »Glasbene Matice« je končan. Čaka pa nas sedaj še ogromnejše delo. Če smo doslej delali, da pokažemo tujemu svetu moč naše pesmi, mož pesmi zahtevnega, polpozabljenega naroda, ki mu niso nikdar priznali nadarjenosti. Življenjske ener-

gije in kulturnega napredka, če smo doslej peli, da prepičamo nasprotnike o tem, da smo vredni uvaževanja in svobode, če smo doslej s pesmijo nekako prosili bedni in ponižani v verigah, bomo peli poslej slavo našemu osvobojenju, slavo naši svobodni državi, peli bomo pesem - zahvalnico, pesem ujedinjenja in bratstva, pesem medsebojnega bratskega spoznavanja, orali vsega jugoslovanskega naroda srčno polje in sejali vanje blagost in plemenitost. Treba bo razširiti naše glasbeno obzorje in izvajati splošne jugoslovanske in slovenske glasbene umotvore, ki bomo z njimi pihali po vsem ujedinjenem jugu kot proroki, buditelji narodnega ponosa, kot glasniki naše sreče, ki smo je pogrešali toliko stoletij. Ne moremo pa izkazati tako, kakor zasluži naša država in kakor jo lahko pokažemo, če ne bo vsak zmožen pevec dal silo svojega grla in čustva na razpolago naši pesmi. Kje so pevci in pevke z toliko slavljnih dunajskih koncertov, kje oni iz opatijskih, sušakskih, zagrebških, tržaških itd.? Posleji ni izgovora! Ponos Slovencev nas sil, da pokažemo bratom na jugu, kaj zmremo Slovenci, kakšna je naša sveta pesem, izraz naših najsmelejših sanj. Zato pa vsi, ki čutite narodno, ki čutite ponos slovenskega pevca v svojih prslih, in ki ste sposobni umevati veličino našega polkica v kulturnem delu Jugoslavije, oglasite se: stari in novi dobri pevci in pevke, da ponesemo v prihodnjem letu s pesmijo svojega rodu bratom, ki so nas osvobodili, pozdrav in zahvalo. Nekdanjim pevkom in pevcem, ki naj bi postali aktivni pa kličemo: Prekrasne nosite s seboj spomine, med nje še jeden glas naj zavzeli: »Naprej za čast rodu in domovine, naprej, navzgor — umetnost naj živi!«

Odbor.

Gospodarstvo.

Pozor trgovci. Ker se množijo slučajni, da inozemske trdnice šele sedaj pošiljajo tukajšnjim trgovcem blago, ki je bilo naročeno pred upeljavo carine, zavračajo trgovci vsled visoke carine dospelje pošiljke ter povzročajo vsled tega nam, kakor tudi tukajšnjemu carinskemu uradu velike neprijetne. Ker je aviziranje pošiljk prejemnikom, predno se iste zacarinijo, tehnično nemogoče in bi se skladišča carinskega urada tako hitro napolnila, da bi bil v kratkem ves promet nemogoč, ako bi morali čakati na odgovor vsakega posameznika, naznanjamo tem potom vsem cenjenim trgovcem ter družbam, da bomo zacarinili vse iz inozemstva prihajajoče pošiljke brez prejšnjega aviziranja. Trdnica pa, katere vztrajajo na aviziranju, naj blagovolijo sporočiti to kratkim potom na naš naslov, ker s tem nam, kakor tudi tukajšnjemu carinskemu uradu prihranijo nešteto nepotrebnih korakov in potov. »Balkan«, trg. šped. in kom. del. dr. Ljubljana.

Jugoslovanski kreditni zavod r. z. o. z. v Ljubljani se je ustanovil letos meseca maja in pripravljala dela so uspešna v toliko, da začne te dni poslovati. Udeležben je slovenski in hrvatski kapital. Trgovina in obrt se bosta po sklepu miru čvrsto razvijala in da pomore tudi majhnemu trgovcu in obrtniku do denega kredita ter ga podpira pri dobavi potrebščin, se je osnoval Jugoslovanski kreditni zavod, kajti v samopomoči je uspeh in napredek. Osamovoljiti se moramo tujega kapitala ter

zabraniti židovskemu, da se ne ugnezdi pri nas. Edino sredstvo za to pa je samopomoč. Pozdravljamo nov domači zavod ter mu želimo obilo uspeha.

Popravek. Družba volne uprave veleposredstva E. Festiča v Čakovcu se vrši dne 9. septembra in ne 19. septembra, kakor je bilo pomotoma objavljeno.

Vprašanje valute in vojnih posojil. Na anketi zastopnikov vseh slovenskih združnih zvez: Zadrzne zveze v Ljubljani, Zadrzne zveze v Celju, Zveze slovenskih združ v Ljubljani, Zadrzne centrale v Ljubljani dne 11. t. m. so bile glede ureditve valute slovensko sprejete sledeče resolucije: 1. Rešitev valutnega vprašanja smatra združništvo kot nujno. Izdaja tozadevnih zakonov naj se zato pospeši. 2. Dokler se valutno vprašanje ne reši definitivno, naj se prepreči preplavljanje s kronami na ta način, da se čim preje uvede nova denarna vrednost. 3. Ta nova denarna vrednota naj se zamenja za sedanjo krono v razmerju 1:1. 4. Čimprej naj se zakoniti enoten davek na vojne dobičke, kateri naj se v višjih postavkah primerno poostri. Resolucija glede vojnih posojil se glase: 1. Država naj prevzame v izplačilo vojna posojila. 2. Pri tem naj varuje zlasti interese našega združništva in odredi, da se po združnih podpisana vojna posojila popolnoma likvidirajo, ker so pri njih udeleženi večinoma revnejši sloji. 3. Pri finančnih poverjeništvih naj se sestavijo posebne komisije, ki naj ugotovijo množino vojnih posojil; v te komisije naj se pritegnejo tudi zastopniki združništva.

Furnir za mizarje. Mizarji kateri imajo hode pripravljene za rezanje furnirja, naj to javijo Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani, ki je v dogovoru s »Slavonijac«, društvo na dionice za industrijo drva v Brodu, da prevzame rezanje furnirja za ceno 20 v za kvadratni črevelj. K tem stroškom pridejo še stroški za dovoz in odvoz, ki znašajo za prevoz 1 vagona Ljubljana-Brod in nazaj 1854 K. — Reznje furnirja se izplača le, ako se odpošlje celi vagon (10 m³) lesa, katere množina odgovarja ca 100.000 kvadratnih čreveljev furnirja.

Razne stvari.

*** Atentat na Trockega.** »Telegraph« poroča iz Berna z dne 27. t. m.: Vest o smrti Trockega se ne potrjuje, pač pa bi bil skoro postal žrtev atentata. Skupina zarotnikov, katerim so pripadali tudi člani generalnega štaba in vojni komisarijati, so kanili razstreliti vlak, v katerem se je nahajal Trockij na inspektorskem potovanju. Do eksplozije pa je prišlo nekoliko sekund prehitro. Stroj se je prevrnil in ves vlak je skočil s tira. Trockemu se ni pripetilo nič žalega, 60 oseb so aretirali. LDU.

*** Odškodnina Nemčije.** Kako poroča »Neue Zürcher Zeitung« iz Pariza, je poslanec Dubols pravkar dovršil svoje poročilo o finančnih določbah mirovne pogodbe z Nemčijo. Po njegovih računih znaša dolg, katerega bo morala Nemčija poravnati kot odškodnino in za obnovo, nastopne vsote: Odškodnina osebam 74 milijonov mark, odškodnina za škodo na gradivu 126 milijard, Tej vsoti pa je priležni še 143 milijard frankov vojnih izdatkov. LDU.

Zagrebska borza.

Zagreb, 2. septembra 1919.

Nominalna vrednost ozi. pri papirju obrest	Dividende 1. 1918.	Vrednota	Kurz v	
			denarju	blagu
—	—	4% državni boni kraljevine SHS	95.50	95.60
—	—	4 1/2%	98.75	99.25
—	—	4 1/2% kranjsko deželno posojilo l. 1917	—	—
—	—	Banka št. 1000 za Primorje, Sušak	535—	545—
200	14	Hrvatska banka, Zagreb	—	—
400	40	» eskomptna banka, Zagreb	1290—	1300—
400	—	» splošna kred. zavarov., Zagreb	465	475—
50	3	» poljedelska banka, Zagreb	89—	90—
200	13	» zemaljska hipotek. banka, Zagreb	350—	360—
200	—	» trgovska banka, Zagreb	330—	335—
200	18	» zemaljska banka, Osijek	690—	700—
400	—	Jadranska banka	1070—	—
400	30	Ljubljanska kreditna banka	8.40—	—
400	8	Narodna banka, Zagreb	460	—
2000	340	Prva hrvatska štedionica, Zagreb	8350—	8400—
100	—	Rječka pučka banka, Rijeka	199—	204—
400	—	» Croatia, d. d. za lesno industrijo, Zagreb	—	—
500	—	Dubrovačka parobrod. plovnica, Dubrovnik	2500—	—
200	16	Osječka strojna tovarna, Osijek	660—	—
200	30	» Slavonijac d. d. za lesno industrijo, Brod	790—	805—
—	—	Devize:	—	—
—	—	London 1 funt	200—	218—
—	—	Praga 100 kron	161—	166—
—	—	Pariz 100 frankov	592—	600—
—	—	Curli 100 frankov	850—	—
—	—	Valute:	—	—
—	—	Dolarji 100	4750—	4850—
—	—	Bolgarski lev 100	134—	137—
—	—	Češko - slovaške krole 100	—	150—
—	—	Francoski franki 100	590—	—
—	—	1 Napoleon d'or	171—	173—
—	—	Nemške marke 100	261—	265—
—	—	Romunski lei 100	242—	246—
—	—	Lir 100	502—	—
—	—	Drahem 100	680—	—
—	—	Blagovna borza:	—	—
—	—	Koruza, franko slavonski kolodvor	150—	—
—	—	Pišol, franko kolodvor	370—	—
—	—	Cisto žganje, franko Zagreb	67—	—
—	—	Poper iz Singapura, franko Zagreb, ocarini	48—	—
—	—	Vžgalice »Hello«	38—	—

Opomba: Na beogradske borzi so prodali 100 dinarjev za 318 K, ponujali pa za 320 K.

Najnovejša poročila.

PLOVBA MED VRATISLAVO IN BEOGRADOM.

LDU. Beograd, 2. septembra. Naše poslanstvo v Pragi javlja ministru za trgovino in industrijo, da se 15. septembra prične redna ploimba med Vratislavo in Beogradom po Donavi.

POLJSKI POSLANIK V DRŽAVI SHS.

LDU. Beograd, 2. septembra. Prvi poljski poslanik v našem kraljestvu gospod Pilz, dosedaj član poljskega narodnega odbora v Parizu in velik slovanič, je došel v Beograd.

»BRODSKE NOVINE.«

Zagreb, 3. septembra. V Brodu na Savi prične izhajati 6. t. m. organ demokratske stranke pod imenom »Brod-ske Novine«.

ARETIRANI BOLJŠEVIŠKI VODITELJI.

Osijek, 3. septembra. Aretirani socialistični (najbrže boljševiski iz znanih dogodkov) voditelji dr. Fischer, Lustig in tovariši so izročeni divizijemsku sodišču. Obtožba proti njim se glasi na veleizdajo. Glavna razprava se bo vršila koncem tekočega meseca.

Društvene vesti in prireditve.

Društvo zasebnega uradništva Slovenije v Ljubljani naznanja vsem svojim članom, da je preselilo svojo pisarno na Mirije Terezije ceste št. 12 drugo nadstropje.

Gasilno društvo Zalog - Spodnji Kašelj priredi v nedeljo 7. t. m. veselico na vrtu g. Ivan Straha v Spodnjem Kašlju, h kateri se vabijo bratska okoliška društva in prijatelji gasilstva.

Prostovoljno gasilno društvo v Hrastniku ob južni železnici priredi v nedeljo, dne 7. septembra veliko vrtno veselico pri gosp. Alojziju Logarju v Hrastniku z godbo, plesom, srečolovom, šaljivo pošto itd. Veselica se vrši tudi v slučaju slabega vremena.

Čebelarji podružnice v Kranju. Dne 8. kimovca 1919 ob 3. popoldne se vrši v prostorih gostilne g. Ručigaja v Kranju občni zbor, katerega naj se vsi člani udeležijo, ker gre za važne zadeve, zlasti za čebelar-ski sladkor. — Odbor.

Dražni pisarniški uradniki na Slovenskem. V sredo, dne 13. avgusta je bil zadnji sestanek pripravljalnega odbora. Na istem se je razpravljalo o kandidatih za novi odbor, ter se določilo, da se vrši ustanovni občni zbor dne 7. septembra ob 16. uri v prostorih odpravnstva deželne vlade na Bleiweisovi cesti v Ljubljani. S tem stopa v javnost organizacija, ki se je sicer šele pozno, vendar pa iz zgoli potrebe stanovskega zboljšanja osnula in bo vzela pod svoje okrilje in zaščito vse tiste raztresene ude, ki so imeli posebno pod avstrijsko vlado najbrdkejšje in najtežje čase. V organizaciji je moč; čim krepkejša, tem izdatnejša je. To načelo naj bi prešinilo vse tovariše, da pristopijo do zadnjega k njej. Velika večina je itak že včlanjena, vendar so se nekateri, koim se stvar ne zdi dovolj resna, in ki ne polagajo v njo iste važnosti, koje v resnici zasluži. Prepričani pa smo, da to store takoj, ko se bodo uverili, da izven društva nič ne dosežejo.

Poizvedbe.

Invalid prosí dobrosrčne gospe in gospodične za podaritev slovenskih zabavnih knjig, za kar bi jim bil jako hvaležen. Stele Anton, invalid, Košice 18 pri Kamniku.

Je-li komu kaj znano kje bi se nahajal 14letni fant Rudolf Wlachowicz. Ubežal je 30. novembra 1918 iz tržaške ubožnice neznanu kam, mogoče misleč, da so njega starši istotako, ko je Italijan Trst zasedel, zbežali v Jugoslavijo, da bi jim sledil. Govori in piše: slovensko, hrvaško, nemško in laško. Postave je srednje, medlega dolgega obraza in nekoliko škiljastih oči. Sporočila, se prosí proti povrnitvi stroškov na obitelji Rok Spacapan, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 3.

Dotični gospod, ki je v kavarni Eggia v nedeljo vzel siv plišast klobuk, je dobro znan po neki osebi, ter se ga pozivlja, da ga nemudoma izroči pri upr. Slov. Naroda drugače se bo sodniško postopalo proti njemu.

Naša se je denarnica z večjo svoto denarja, dobi se pri Ivani Gregorič, Privoz 8, I. nadstr.

Najdeno. Na 2. sept. pri vlaku št. 39 Maribor - Ljubljana je bilo več važnih dokumentov najdenih in shranjenih pri Franc Kovač, Kolizeum, Marije Terezije cesta 13, I. nadstr. 85 Ljubljana.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

MATTONI-JEVA
GISSHÜBLSKA
PRIRODNA KISLA VODA

Kupi se okoli 50 vagon. stavh. lesa (eventuelno dve) Ena nemehilirana soba (eventuelno dve) se odda takoj (okroglega in rezanega). Ponudbe dobri družini brez otrok. Pismene ponudbe pod „P. 8. 1919“ na upr. „Slovenskega Naroda“ pod: „P. 8. 1919“ 8643 „Slovenskega Naroda“ 8662

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je moja nad vse ljubljena soproga

MARIJA ZULJAN

2. t. m. ob 8. uri zjutraj v starosti 60 let po dolgi in mučni bolezni zaspala za večno. Pogreb nepozabne ranke se vrši danes dne 3. septembra ob 4. uri popoldne iz Ceste na Rožnik št. 29 na pokopališče k Sv. Križu. Bodi ji blag spomin!

Janko Zuljan oče, Hubert in Srečko sina, Ottilija, Flora in Štefka hčere Katra sinaha.

Za domovino žrtvoval je svoje mlado življenje v vjetništvu na Zg. Avstrijskem naš iskrenoljubljeni nepozabni sin, brat, gospod

Jožko Strle

pešec SMS ljublj. pešpola

ki je po kratki mučni bolezni, star 20 let v vojaški bolnici št. 4. v Lincu dne 1. sept. 1919 preminul ter bil dne 3. septembra istotam pokopan.

Predragega rajnika priporočamo v molitev in blag spomin.

LJUBLJANA, 2. septembra 1919.

Globoko žaluječa rodbina Strle.

Žalostni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš oče, stric, brat, svak, gospod

Franc Blažič

posestnik

danes dne 1. septembra ob 2 uri popoldne umrl po mučnem bolehanju, ki si ga je nakopal v svetovni vojni.

Pogreb rajnega bo v sredo, dne 3. septembra ob 4 uri popoldne, na pokopališču na Dobravi pri Zireh.

Dobrača št. 9 pri Zireh, dne 1. septembra 1919.

Mici, Ivanka, Ivan Blažič, otroci. 8690

Zahvala.

Povodom smrti predragga nam soproga, očeta in tasta, gospoda

Martina Polca

se tem potom iskreno zahvaljujemo vsem ki so sprejeli dragega pokojnika na zadnji poti. Posebno pa se zahvaljujemo bratom Sokolom za spremstvo, gg. pevcem za v srce segajoče žalostinke in častiti duhovščini.

Vsem še enkrat najpriznanejša hvala.

ZAGORJE OB SAVI, dne 31. avg. 1919.

Žaluječa rodbina Polc.

Zahvala.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za izraze iskrenega sočutja, vence, šopke, kakor za častno spremstvo na zadnji poti našega nepozabnega sina in brata

Guidota

izrekamo tem potom svojo pristožno zahvalo. Maša za dušnico se bode brala 5. t. m. ob pol 8 uri v farni cerkvi Sv. Petra.

Ljubljana, dne 4. septembra 1919.

Rodbina Schmalz.

8685

Kupim vilo ali hišo bolj v sredini mesta. Ponudbe na upravnishvo „Slov. Naroda“ pod „Slov. 78“ 8621

Pisalni stroj s cirilico več stolov in konja prodaja ceno šrotajak, Kolesarska ulica št. 81. 8666

Zagorje oddaja na žage lesna družba z. o. z. „Dražland“ v Podgorju. Ponudbe je poslati na „Dražland“ v Rožku, Koroška. 8664

Zagar se sprejme v trajno delo v tovarni stolov Zg. Gornje na Ljubljani. 8651

Sprejmejo se gospodične (dijakinje) in hrano. Kje, pove upravnishvo Slovenskega Naroda. 8671

Soba z uporabo kuhinje išče mlad par brez otrok. Ponudbe Dunajska cesta št. 6, slatičarna. 8672

Mehlovanu sobo gospodični. Ponudbe se prosi pod „Samostojni gospodični/8667“ na upravnishvo Slov. Naroda. 8667

Kupi se majbna hiša ali vila v mestu ali predmestju. Ponudbe pod „Hiša ali vila/8668“ na uprav. Slov. Naroda. 8668

Dobra domača hrana se odda 2 bolj-tisoč kron prihranka, se želi seznaniti z gospodičnima. Vpraša se Marija Terenzija cesta 12/1. 8692

Prodajo se pohištvo, kuhinjska posoda, različna šara, knjige. Vpraša se Knafljeva ulica 4./1. nadstr. Od 9.—12. dop. in od 3.—5. pop. 8663

Spretna šiviljska pomočnica se sprejme takoj v trajno delo pri J. Jančar, modni salon, Ljubljana, Pod Trnovo 2/III. 8653

Modistka, spretna in dobra moč, se išče do 15. septembra. Ponudbe na upr. „Slov. Naroda“ pod šifro „Spretna in dobra/8654“ 8654

Boljši privatni uradnik išče lepo mehlovano sobo za takoj. Ponudbe pod „strela/8659“ na upravnishvo „Slov. Naroda“ 8659

Išče se mehlovana soba s poslovnim vhodom za takoj. Oglasi na upravnishvo „Slov. Naroda“ pod „Soba s posebnim vhodom 335/8661“ 8661

Gospodična išče hrane pri kakih družini v bližini Bleiweisove ceste. Ponudbe pod šifro: „Hrana 8670“ na upravnishvo Slovenskega Naroda. 8670

Na prodaj je hiša sredi mesta

Vprašanja na naslov „hiša sredi mesta/8214“ Ljubljana poštnoležec. 8214

Uradnica išče prazno sobo za stanovanje vanje takoj. Ponudbe na inzeratni oddelček „Slov. Naroda“ pod „Kontoristinja/8683“ 8683

Stanovanje prazno, z električno lučjo in v bližini Ljubljane se zamenja s takim v Ljubljani. Ponudbe pod „okolica/8684“ na uprav. „Slov. Naroda“ 8684

Knjigovodkinja, samostojna korespondentinja z znanjem vseh kontorskih del, urna in zanesljiva se takoj sprejme v modni trgovini. Cenj. ponudbe pod „Samostojna/8674“ na uprav. „Slov. Naroda“ 8674

Kupim dva braka, ne nad tri leta stara, pasme domače ali istranske, dobro ločena zajca in lisice. Cenjene ponudbe na: Fran I. Zajc, narednik, Ljubljana, Ambrožev trg 7. 8676

Kontoristinja, je prvovrstna izkušena strojno vsestransko prakso se išče za manufakturno veletrgovino pod ugodnimi pogoji. Plača dobra. Obširne ponudbe se prosi na poštni predal 35 Ljubljana.

Absolvent slovenske trgovske šole v Trstu, več slovenskega, italijanskega, nemškega in deloma srbo-hrvatskega jezika, želi primerne službe. Cenj. ponudbe pod „V 115/8657“ na upravnishvo „Slov. Naroda“ 8657

Vrt za zelenjavo, 1 ha velik, z rastlinjakom se odda v najem. Sočivje se lahko razpeča v kraju samem. Reflektantje naj se zglašijo pod „R./8681“ na uprav. Slov. Naroda. 8681

Išče se izurjena šivilja za izdelovanje vrhnjih jop. Plača se kot moškemu pomočniku; sprejme se pomočnica za bluze in 1 učenka. Naslov pove upravnishvo Slovenskega Naroda. 8687

Zdravniška obitelj išče inteligentno gospodično iz boljše hiše ki bi pomagala v domači lekarni in v hiši kot pomoč za gospodinjstvo. Ponudbe s sliko pod „zanesljivo/8495“ na upravnishvo „Slovenskega Naroda“ 8495

Ekonom, oskrbnik veleposredstva 33 let star, vzoren gospodar z 25 tisoč kron prihranka, se želi seznaniti z gospodično ali vdovo do 30 let. Najraje bi se priženil na posestvo trgovino ali dobro gostilno, ker bi lahko odprl vinski trgovino. Diskrecija zadržana. Resne ponudbe s sliko pod „Jesen 33“ na absolutno ekspedicijski Al. Matelič, Kongresni trg 3, Ljubljana. 8675

Prvovrstna dunajska trdnja išče zmožnimi trdnjami za živila (posebno stroje, riž, sadje, krompir, južno sadje, slanino, namizno olje, mast sardine, i. t. d.) samo v velikih množinah proti takojšnjemu plačilu ali kompenzaciji, n. pr. vse vrste papirja, barv, kartonov, stekla, porcelana, železne in jeklene robe, orodja, pločevine, industrijskih in poljedelskih strojev in orodja za oprekanje, cestogradbeno orodje, valjarji, stavbeni materiali, kose, srpi, osi, brusi, umetna gnojila itd. Prosi se vzorcev ter so isti, kolikor mogoče tudi tukaj na razpolago.

KURBERT & CO, Dunaj, II. Karmelitenstrasse 1. 8640

Močno holo v dobrem stanju je na prodaj. Naslov v uprav. „Slovenskega Naroda“ 8613

Prodajalca, dobro izveščana, se sprejme, me pri Alojziju Pannochinu zaloga stekla, Wolfova ulica 6. 8631

Dobro ohranjena salonska kredenca se odda prodaja. Kje, pove upravnishvo Slov. Naroda. 8616

Dečka, čez 16 let, za vsa dela, ki bi bi, spal doma, sprejme Fr. Kham, trgovec s specerijo in defkatesami, Miklošičeva cesta 8 od 11.—12. ure. 8613

Učenka, ki bi spala doma, se sprejme v trgovini s specerijo in defkatesami, Naslov pove upravnishvo „Slovenskega Naroda“ 8614

Priden in pošten trgovski pomočnik išče službo v specerijisko ali manufakturno trgovino. Naslov pove upravnishvo Slov. Naroda. 8632

Kupi se dobro ohranjen pisalni stroj za odvetniško pisarno. Ponudbe pod „Stroj/8637“ na upravnishvo Slovenskega Naroda. 8637

Prodaja se valed pomanjkanja stanovanja vanjskega prostora popolnoma nov dekoracijski divan z žimnico za ceno K 2500.— Poizve se Prisojna ulica 3, pritličje. 8675

Kemične produkte in anilino barvo dobavljajo ugodno z izvoznim dovolilom Kleiser & Co. Dunaj (Wien) VII, Andreasgasse 5) 8345

Prodaja se ali zamenja za sladkor več sto kilogramov skupaj ali na drobno pravega solitra (Salpeter) in prave sode. Naslov pove uprav. „Slovenskega Naroda“ 8502

Več tisoč različnih praznih steklenic, bojev, praznih sodov in praznih vreč ter zamaškov odda trdnja Jos. Zidar, Ljubljana, Dunajska cesta 31. 8501

600 smrekovih dreves na blodu blizu ceste in kolodvoru je na prodaj Ponudbe na naslov: A. Kokalj na Milni 70, pošta Bled II. 8606

Ponudim samo gostilničarjem in trgovcem svinovko, rum, brinjevec, pristni konjak v najboljši kakovosti. Viljem Spitzer, Ljubljana, Kolizej. 8689

Vzgojiteljica, ljubljanska, vestna in kot taka delovala, se sprejme v Ljubljani. Ponudbe pod „Trije šolarci/8689“ na uprav. Slov. Naroda. 8689

Služkinjo za sve, koja i kuhati zna, tražim od 1. sept. Plača prema dogovoru. Adresa: Helena Sporič, supruga osvjetljenog savjetnika u m. Zagreb, Marjančev trg broj 1. 8691

2000 K nagrade dobi, kdor preskrbi stanovanje z eno ali več sob in kuhinjo ter pritlikinami za takoj ali pozneje. Ponudbe pod „2000/8658“ na uprav. „Slovenskega Naroda“ 8658

Elektromotor 20 HP vrteči tok (Dinamo Siemens-Schuckert za 220 voltov, 940 tur. 50 period, kompletan z zaganjačem (Anlasser) in prekinjalom (Schalter) se nerabljen, se prodaja. Poizve se pri Jožetu Majcen, Vrbe 34, pošta Zalec. 8655

Kupujem smrekov les, jelka, hrastov ali bukav bodi si okrogel ali rezan. Cene za les naložen v vagon se naj naznanijo na V. SCAGNETTI, parna žaga za drž. kolodvorom, Ljubljana. 2048

Kupi se dobro ohranjena politirana kredenca za jedilno sobo, umivalna miza z marmornato ploščo in zrcalom, dekoracijski divan ali otmena in železna sklopna postelj (Tischbett). Pismene ponudbe z navedbo cene na Sv. Petra cesta 38, Ljubljana. 8626

Zaradi pomankanja znanja, želita dve (Jugoslovanke, starost 18 in 21 let) se seznaniti z dvema gospodoma v svrhu korespondence. Cenjeni dopisi naj se blagovoljivo poslati pod „Lepa bodočnost“ in „Srečna ljubezen“ poštino ležeče Sevnica. 8694

Za kmetijsko šolo, katere glavni nalogi učiti vzorno gospodarstvo zraven pa podati tudi potrebno teoretično izobrazbo se išče voditelj. Ponudbe na uredništvo pod šifro „praktična kmetijska šola/8693“ 8693

Kontoristinja, popolnoma večjo slovenske, venske in nemške stenografije, strojeplja ter dovršeno računarico, sprejme za takojšnji nastop lesna industrija. Prednost imajo one, ki so perfektno v laščini ali francosčini ter so v lesni stroki že delovale. Pismene ali osebne ponudbe na „Pannonia“, društvo lesnih industrijev, Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II. nad Jadransko banko do 10. septembra. Plača po dogovoru. 8538

Kdo bi pomagal pridnemu 34 let staremu oženjenemu kmetkemu sinu, ki razume kmetijstvo, izučen žagar in mlinar s tem, da mu da v najem posestvo ali pa mu poveri oskrbovanje večjega posestva. Volna in štiriletno ujetništvo v Rusiji, mu je prekržalo njegov gospodarski položaj. Ponudbe sprejme kjerkoli v naši kraljevini. Ponudbe na upravnishvo Slov. Naroda pod „Delo in pridnost/8648“ 8648

Prodaja se hiša v Ljubljani v sredini mesta. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod „seščene/8646“ 8646

Šivalne stroje znamke Singer od 900 K naprej razpošilja Anton Letnar, Borovlje. 8626

Prodaja se iz proste roke takoj hiša s vsem tisk. državnega kolodvoru v Bld. Naslov pove upravnishvo Slov. Naroda. 8582

Iščem za svojega sina, 12 letnega nemškega gimnazijca, stanovanje s hrano vred v dobri družini. Ponudbe se naj pošljejo na Wrratschur, veleposelca v Mariboru, Štajersko. 8587

Strojepisica ali strojopisko, izurjeno v slovenskem in nemškem diktatu sprejme dr. Viktor Sušnik, odvetnik v Pilberku (Koroško.) Predstaviti se Gruberjevo nabrežje št. 16, pritličje dneve od 12. do 2. pop. 8636

Več spretnih prodajalcev Slovenskega Naroda starih nad 14 sprejme uprava Slovenskega Naroda.

!!! Komati za konje !!!

Prevzel sem od vojne uprave čez 3000 komadov konjskih komatov, blazin iz konjske žime v vseh velikostih. Cenj. interesantom so na razpolago po tako nizkih cenah, da si jih vsak pojedne. Lahko nabavi za malo vsoto. Prodaji na drobno in debelo! Dokler ne poide zaloga. V. Dolenc, Zagreb, Prilaz. Ga D. 25. Te lef. 17—03.

Prva jugoslovska zlatarska delavnica Alojzij Fuchs Selenburgova ul. 6. Kupi- zlato in srebro po najvišjem staro zlato in srebro s svojih cenah, priporočam veliko zalogo zlatnine, srebrnine, ur, briljantov i. t. d. vsa pravila in nova dela se izvršujejo v lastni delavnici točno in solidno. 7928

Prvovrstna vozna kolesa plašče in cevi priporoča trdnja IGN. VOK

specialna trgovina šivalnih strojev in koles. Ljubljana, Sodna ulica št. 7. 7334

ŠOTO za kurjavo, izolacijo, steljivo in druge svrhe uporabljivo, dobavlja v vagonih in na drobno

F. & A. Uher, Ljubljana. Telegr.: Uherped. Inter. Telefon 117

Slavnemu občinstvu naznanjava da sva prevzela gostilno

Narodni dom v Celju. Skrbela bodeva za dobro in točno postrežbo ter se priporočava za mnogobrojen obisk.

Ivan in Ana Černe z Goriskega.

Franc Marini Maribor.

Kolomaz la jasnoplavi v zabojih a 1/2, 1, 2. 5. 10. in v celih sodih. Krema la za čevlje v vseh velikostih. Voščilo la za čevlje (biks) v vseh velikostih. Vaselin kožno mast. Kožno apreturo. Kožno črnilo. Indigo modrilni esenc. Indigo modrilni papir, in druge potreščine. Razpošilja se vsaka množina in samo na trgovce. Prosim zahtevajte cenik.

Veliko trgovsko podjetje v Sloveniji išče dobro izveščanega in spretnega trgovca za žito. Biti mora prvovrstna, samostojna moč, popolnoma varen nakupa in eksporta žitnih pridelkov. Plača po dogovoru, event. soudeležba pri čistem dobičku. Nastop takoj. Ponudbe je vpslati takoj pod „Žitni veščak 8544“ na upravnishvo Slovenskega Naroda“ 8544

Tamburaš. inštrumente kupi Leo Fibrovec na Jensoncah Gorenjsko. 8640

Professeur, diplômé à Paris, donne des leçons de piano, français et de piano. Potočnik, Slovenjaki trg 8/III.

Dr. Alojz Kraigher, Ljubljana, Poljanska cesta 18 zopet redno ordinira.

Kupujemo vse vrste in vsako količino ščetarskega blaga od proizvajateljev. Em. Weiss i drug, Zagreb, Kurelova ulica 6.

Vse vrste deželnih pridelkov kupuje trgovina s semeni SEVER & Komp Ljubljana, Wolfova ul. 12. Prosim ponudbe z navedbo množine in cene. 8070

Vsake vrste stavbenih del kakor tudi načrte in proračune po najnižjih cenah prevzame spoštovanjem in priporočilom 8586

Gregor Prosen oblastveno izprašani zidar-ski mojster za mesto in deželo, Lesce, Gorenjsko.

Dunaj VII., Lindeng. 4. Internationale Waren-Export und Import - Ges. m. b. H.

Brezplačno v skladišču do odp. šiljatelje! Iz skladišča se dobavi takoj:

Univerzal-plugi, štajarske kose (prve znamke) klepala, srpi, vozne osi, vsakovrstno orodje za industrijo in obrt, jeklo za orodje, T in U nosači, lopate, krampl, stavbeni okovi, podkve, posoda iz steklenine, pocinjeni čebrički, vsi elektrotehnični predmeti, orodje za telef. in telegr. naprave in potrebščine, telefonski kabel. 8645

Žitni veščak

Stanje vlog je znašalo koncem meseca junija 1918 K 280.000.000.—.

Glavnica K 80.000.000.—.

Podružnica
v Ljubljani**Češka industrijalna banka**Stritarjeva
ulica št. 9.

Nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev.

Vsakovrstne bančne transakcije.

Vsakovrstne bančne transakcije.

1 vagon papirjaod časnikov, veliki format, razpošilja
v vsaki množini in po nizki ceni
trdka I. Andražić v Mariboru.
8624

Prisilni

firnežoljate barve lastnega izdelka, kakor
suhne barve, lake in barvo za oblike
nudi ponajnižji ceni trdka Jancar &
Comp Ljubljana Slomškova ulica
št. 19. 8299**ABADIE
stročnice**in cig. papir vseh vrst in konfeti
8607 za veselice se dobi pri
Goričar & Leskovšek v Celju.**„ADRIJA“**Mirodilnica in zaloga
fotografskih aparatov ter
potrebščin.

Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

Barvila za obleke „TEKLA“. Pralni
praški. Čistila za slamnike „STRO-
BIN“. Nadomestilo tobaka. Nadome-
stilo toaletnega mila. „ROŽNI PRA-
ŠEK“ najboljšo sredstvo za negova-
nje potti. Preizkušeno dobra sredstva
proti moljem. — Parfimi in dišave.
Sredstva za konzerviranje jajc. —
Koncesionirana zaloga strupov**USNJE**na drobno in tudi v večjih množinah.
Se priporočam slavnemu občinstvu.

Trgovina

FRANC MENCEN

v Mariboru, pošta Vuhrek. 8566

Tapetnik in dekorater

M. ZorBleiweisova cesta poleg dež. vlade
se priporoča v napravo žimnic,
vzmetnih žimnic, divanov, ota-
man, dekoracij, zastorov in
tapetiranja sob, katera dela izvr-
šuje priznано solidno in po
nizkih cenah. 6835

Prosi blagohotnih naročil

JULIJ MEINL
— Ljubljana. —Kava
Čaj
Cokolada
Kakao
Sardine
Kond. mleko
Malaga
Rum
Cognac
Likerji
Marmelada
Keksi
Riž
Trap. sir**Fino francosko
: olje primissima :
v dozir. po 12 1/2 kgr. in odprto.
Razpošilja po vsem kraljestvu SHS
od 5 kg naprej franco.****Velika omara za knjige**iz treh delov, ročno zrezljana, renesančni stil, dobro ohranjena, se proda s knji-
gami ali sama. Vprašati, Gradišče št. 7/II desno. 8634Na prodaj je
par vagonov
lepega črnega**brinja**Pojasnila, uzorce in ceno da Celestin Sirk, Hotel Malič,
Ljubljana. 8640**Korespondent**sa manufakturno veletrgovino se išče za takojšnji ali poznejši nastop. Zahteva
ze popolno znanje slovenskega, hrvaškega in nemškega, če možno tudi itali-
janskega jezika kakor tudi stenografije. Prednost imajo oni, ki so že delovali v
tej stroki. Obširne ponudbe se prosijo pod: „Poštni predal 35“ Ljubljana.

Več vagonov suhih, zdravih, bukovih

drvse takoj kupi. Ponudbe z navedbo cene franco vagon nakladne
postaje na GOSPODARSKO ZVEZO v Ljubljani.**Ant. Miterger**Stavbeni in pohištveni pleskar in ličar.
Spodnja Slika, Knezova ulica št. 121

Vsa dela izvršujem le s pravim, predvojnim blagom. Cene zmerne

Plačilav inozemstvu do vsake višine brez stroškov, nakup,
prodaja posestev, premoženjske zadeve
dr. Ivan Černe
gospod. pisarna, Ljubljana Miklošičeva c. 6, telefon 37.

Gospodinja ki rabi

Milo „SRNA“štedi s perilom, časom, trudom in de-
narjem. Poiskusni zavoji a 4 1/2 kg
vsebine. **IGNAC FOCK**, tvornica
mla in sode, Kranj.**Naznanilo.**Slavnemu občinstvu, osobito svojim cenjenim obiskovalcem vljudo naz-
nanjam, da sem opustil podružnico na Miklošičevi cesti nasproti hotela
„Union“, pač pa nadalje vodim svojo staro podružnico na Sv. Petra cesti. Za-
hvaljujem se za izkazano naklonjenost ter prosim, da mi isto ohranijo tudi v
bodoče. Z odličnim spoštovanjem 8641**Matija Podkrajšek, brivec in damski frizer**
Ljubljana, Sv. Petra ces. Zanki-ova hiša št. 32.**Leopold Weiss**
zobni atelije

zopet ordinira od 2. septem. dalje.

Razpis.Pri zdravilišču v Rogaški Slatini se odda potom javnega
razpisa za zdraviliško dobo leta 1920, 1921, 1922, 1923 to je za
štiri leta**restavracija**v zdraviliškem domu proti najemnemu znesku K 8000.— in pa
15% obrabe inventarja, kateri se bo pa cenil še le koncem sezi-
je. Navedeni najemniški znesek je smatrati za najmanjši ponu-
dek, vendar pri oddaji ni vezano na najvišje ponudke.
P. n. interesi za gori razpisano restavracijo se vabijo, da
si iste za sedaj na licu mesta ogledajo dokler še traja sezi-
ja. Ponudbam, katere je vložiti do 20. septembra 1919 narav-
nost pri ravnanstvu zdravilišča v Rogaški Slatini, je poleg po-
nodb zneska priložiti sledeče dokaze:

- 1.) O strokovni usposobljenosti.
- 2.) O narodnosti.
- 3.) O zadostni višini obratne glavnice.

V Rogaški Slatini, dne 31. avgusta 1919.

Ravnateljstvo državnega zdravilišča
Rogaška slatina.

8665

Naznaniloo začetku prvega šolskega leta 1919/20 na
dvorazredni trgovski šoli v Novem mestu.Vpisovanje na trgovski šoli se vrši 14. in 15. septe-
mbra t. l. v novi gimnaziji.Vpisnina znaša 20 kron, šolnina pa 30 kron na mesec.
V pripravilni razred se bodo sprejeli brez vsakega
izpita učenci in učenke, ki so vsaj 13 let stari in so z dobrim
uspehom dovršili ljudsko šolo.V 1. letnik se bodo sprejeli 1.) brez vsakega izpita tisti
učenci in učenke, ki so vsaj 14 let stari in so z ugodnim uspe-
hom dokončali četrti razred kake srednje šole ali popolno meščan-
sko oziroma osemrazredno ljudsko šolo, 2.) tudi drugi vsaj 14 let
stari učenci in učenke, ako napravijo izpit iz slovenskega in nem-
škega jezika, računstva, geometrije, prirodopisa, zemljepisja in
prirodoslovja.Pri izpitu se zahteva toliko znanja iz imenovanih predmetov,
kolikor si ga pridobe učenci v pripravilnem razredu.
Izpitni za 1. letnik se vršijo 15. in 16. septembra. Redni poduk
se letos začne 1. oktobra ob 8. zjutraj.

Trgovski gremij v Novem mestu. 8680

Veletrgovina vina Milko Jesih, Rudnik-Ljubljana.

Otvoril sem

! vinotoč !

novih in starih garantirano naravnih vin v Ljubljani, Florjanska ulica št. 36.

Trgovci, kramarji in ostali obrtniki!Ali si želite nabaviti blago po najnižjih cenah? Pišite samo
za brezplačen prospekt na: 8525**J. Haidaš, Bedekovčina (Hrvatska).****Trgovski pomočnik**starejša zanesljiva samostojna moč, v vseh strokah mešane trgovine dobro
izkušen, z večletnimi sprječevali želi sprejeti mesto poslovođa ali kot
vodja podružnice z mešanim blagom na deželi ali v manjšem mestu na
slovenskem ozemlju. Cenjena vprašanja pod: „Energijna moč 30/8617“
na upravništvo »Slovenskega Naroda« 8617**Esence**za likerje, rum in
žganje dobavlja v vsaki
množini, ker je dovoljen
izvoz v Jugoslavijo, po
železnici potom špediterja v priznано najboljših kvalitetah in poceni
Prva dunajska parna tovar. eter. olj, esenc in barv
:: J. Feigl sin & Co, Dunaj XV./1., ::
Friedrichsplatz 3/a. Ustanovljeno leta 1872Specijaliteta: Kingston rum Basis. Najnižje stavišene ponudbe
sledje po naročilu. 8683**Trgovci na deželi!**Došla je velika množina manufakture. Prodaja se
samo na debelo v trgovini

Ljubljana, Dunajska cesta št. 6.

Vljudo se priporoča

Filip Pečenko.

MODNI SALON
STUCHLY - MASCHKE
LJUBLJANA — ZIDOVSKA UL. 3 — DVORSKI TRG 1.
priporoča največjo izbiro
finih slamninkov, svilenih klobukov in čepic za dame in deklice.
Popravila se sprejemajo in točno izvrše.

ZDRAVILNI VRELECnajboljše vseh poznatih na-
tron vrelcev razpošilja se v ste-
klenicah od 3/4 lit.najpriklad-
nejše zame-
sanje starim
tudi rdečim vinom razpošilja se
v steklenicah od 1/2 l, 3/4 l in 1 l.**JURJEV in KRALJEV VRELEC**izborno za mešanje s kiselskasti-
vinom, sadjevcem in sadnim so-
kom razpošilja se v steklenicah
od 1/2 l, 3/4 l in 1 l.Navedene steklenice so vedno v zalogi,
dočim je pa dobava v večjih steklenicah
za sedaj le možna, če pošljete naročniki
iste v napolnitev.**ZDRAVILIŠČE, SLATINA RADENCI, SLOVENIJA.****Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani.**

obrestuje hranilne vloge po čistih

Rezervni zaklad nad K 1.100.000.

3 %

brez odbitka rentnega davka

Ustanovljena l. 1818.